

1984-XII-28

laiškas lietuviams

XII-28-84

gruodis / december 1984

KRISTUS, KOMERCIJA IR KALĖDOS	361 Danutė Bindokienė
KALĖDŲ PRASMĖ ŠIANDIEN	364 A. D.
KĄ PADĖS ŽMOGUI. . .	365 Chiara Lubich
JĖZAUS DIEVIŠKUMAS (II)	366 P. Daugintis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	370 Bernardas Brazdžionis
BRAZDŽIONIS IR ČIURLIONIS	372 Bruno Markaitis, S.J.
KOKĮ AŠ NORIU MATYTI KUNIGĄ	373 K. Garuckas, S.J.
DEIMANTAS IŠ GRANITO	374 Henrikas Stasas
ŽODŽIUI ĮSIKŪNIJUS	379 Kun. Jonas
VĖŽYS, ŠIRDIS, MEILĖ . . .	383 Vytautas Kasniūnas
KAS MAN TIKĖJIME MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA	385 Živilė Tomkutė
Į KĄ KREIPTI DĖMESĮ, RENKANTIS PAŠAUKIMĄ. . .	385 Aušra Jasaitytė
TĖVYNĖJE	387 Gediminas Vakarīs
KALBA	390 Juozas Vaišnys, S.J.
ŠYPSULIAI	391 Red.
TRUMPAI IŠ VISUR	392 J. Pr.
EKSKURSIJA Į BRAZILIJĄ	393 Red.
1984 METŲ TURINYS	394 Red.

Prasmingų Šv. Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų
visiems skaitytojams, rėmėjams ir bendradarbiams!

Redakcija ir Administracija

Šis numeris iliustruotas Henriko Staso nuotraukomis iš Avilos. Viršelio piešinys — Rasos Krokytės.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July and August, when bimonthly, for \$8.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Postmaster: Send address changes to “Laiškai Lietuviams”, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1984 / GRUODIS - DECEMBER / VOLUME XXXV, NO. 11

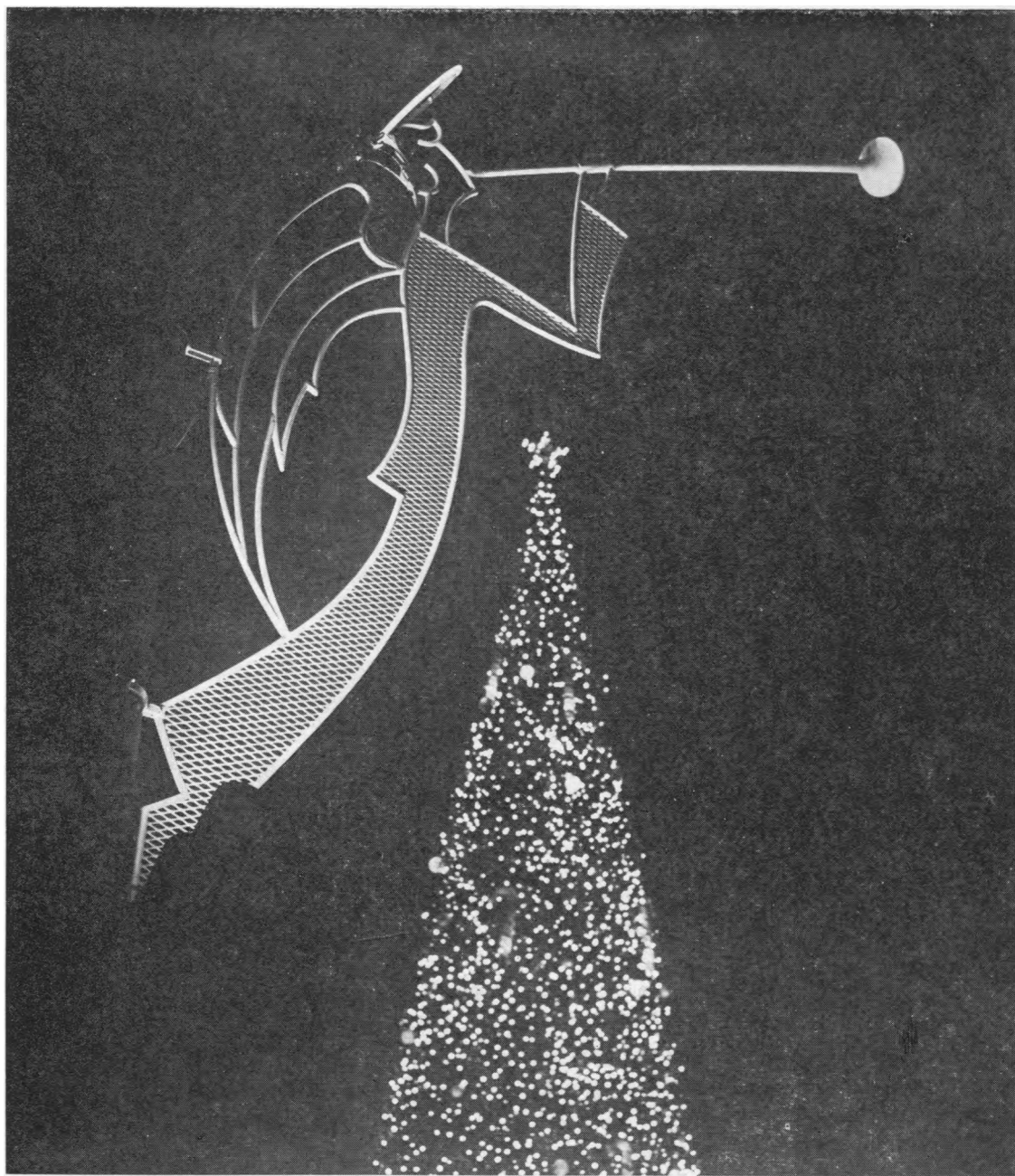
KRISTUS, KOMERCIJA IR KALĖDOS

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Dar, rodos, tik pradėjo gelsti medžių lapai, dar neseniai mokyklų durys prasivėrė naujiems mokslo metams, o parduotuvėse jau sužvilgo kalėdiniai menkniekiai, televizijos ekranai mirga gundančiais pasiūlymais: pirkite Kalėdoms dovanas. Rudens šventės ateina ir praeina lyg nepastebėtos (galbūt tik su Kaukių dienos išimtimi), o Kalėdų motyvas vis labiau pasireiškia kiekviename žingsnyje, lyg kokia blizganti epidemija, išsiplėtusi visuose kasdienybės aspektuose: muzika per radiją, reklamos televizijoje, papuošimai krautuvėse ir gatvėse. Visa tai tik su vienu vieninteliu tikslu: pirkite, pirkite, pirkite!

Ir žmonės perka. Skamba giesmės apie Betliejaus žvaigždę, skamba ir čiuža pinigai krautuvinių kišenėse. Lai gyvuoja komercija, lai gyvuoja Kalėdos ir raudonskruostis, baltabarzdis senis, tapęs pažįstamiausiu šios šventės simboliu! Juk jo garbei ruošiami triukšmingi paradai, jo atvaizdas puošia nesuskaitomas krūvas sveikinimų, jį sutinkame visose parduotuvėse, gatvėse, mokyklose, privačiuose namuose — visur ta pati šypsena ir kupinas maišas dovanų. Štai tikroji Kalėdų nuotaika!

Reikėtų gerokai pasikuisti, kad po visais tais blizgučiais ir triukšmu at rastume Kūdikį, vienintelį ir tikrąjį šios šventės kaltininką. Ar ne Jo gimtadienis pavadintas Kalėdomis? Tiesa, jis nevažinėja puošniomis rogėmis, nelandžioja pro kaminą, dovanas dalindamas, ir nežada visiems vaikams visko, ko tik panorėtų. Iš tikrųjų jis labai neturtingas, tas Kūdikis, kurio gimtadienis Kalėdomis pavadintas. Jis net namų neturi, o guli svetimame tvartelyje ant šieno lyg vargingiausias iš vargingiausių. Jo prisiminimas verčia žmones susimąstyti ir stabtelėti; prieš jo kūdikišką žvilgsnį nublunka visi kalėdiniai blizgučiai. Ar todėl Kalėdų senis yra visiems priimtinas, o Kalėdų Kūdikis — ne?

“Štai aš skelbiu jums didi džiaugsmą, kuris bus visai tautai. Šiandien Dovydo mieste jums gimė Išganytojas. Jis yra Viešpats Mesijas-(Lk 2,10-11).

Jis — įkūnytas nuolankumas: nekovoja su išdidžiąja komercija, nesivaržo su raudonsermėgiu seniu. Tik galbūt tie, kurie vieną žiemos naktį prieš du tūkstančius metų klausėsi angelų giesmių ir paskui skubėjo į Betliejų pagarbinti Gimusio, labai šiandien nustebtų: ko plėšosi žmonės su ryšuliais, kokią šventę jie taip rūpestingai švenčia?

O vis dėlto kasmet pasigirsta daugiau balsų prieš hedonistinį Kristaus gimimo šventės išniekinimą, paverčiant ją tik kita komercine švente, kurių keletą per metus mums sukuria sumani reklama ir prekybininkų godumas. Tačiau tie, kurie primygtinai ragina grąžinti Kristų į Kalėdas, eina ne tuo keliu. Jie reikalauja atsisakyti blizgučių ir grįžti į Betliejaus tvartelio paprastumą, o žmonės yra taip pripratinti prie viso to kalėdinio turgaus, kad veikiau atsuks nugaras tikrajai Kalėdų prasmei. Kažin ar šiandien Kristus laimėtų prieš komerciją, kuri taip sumaniai apraizgiusi Kalėdų šventes? Tačiau nėra būtino reikalo skelbti karą Kalėdų seniui, kuomet galima ir kitaip į visą reikalą pažvelgti.

Šiandien turbūt nerastume savo tarpe nė vieno žmogaus, kuris dar tikėtų, kad Kristus tikrai gimė gruodžio 25 dieną. Kalėdų šventės krikščionybė sutapatino su saulės grįžimo ar kita panašia pagoniška švente, nuo neatmenamų laikų švenčiama visose tautose ir giminėse. Ilgainiui Kristaus gimimas neatskiriama susiliejo su senąja, pagoniškąja švente, jos nepanaikindamas, bet nuspalvindamas ją nauja šviesa, suteikdamas jai kitą prasmę. Žmonėms buvo nesunku priimti šią naują sąvoką. — naująją Kalėdų prasmę. Iš to mes ir šiandien galime pasimokyti.

Nėra didelio reikalo ar prasmės kovoti prieš komerciją, užgožusią Kristaus gimimo šventę. Reikia tik į visa tai pažiūrėti iš kitokios perspektyvos. Paklauskime savęs, koks pagrindinis motyvas stovi už tos komercijos pečių? Gal sakysime, kad prekybininkų godumas? Iš dalies tai tiesa, tačiau niekas varu nevaro žmonių į krautuves ir neprivertčia pirkti. Tai jie atlieka savanoriš-

kai, dažnai net su šypsena lūpose. O dėl to, kad tie pirkiniai skiriami kam nors kitam, bet ne pačiam pirkėjui. Dovanos, sveikiniai, papuošimai, šventiški valgiai teikia džiaugsmą ir gavėjui, ir davėjui. Taigi pagrindinis motyvas, pripildęs krautuves pirkėjais Kalėdų švenčių metu, yra dosnumas, noras padaryti kam nors džiaugsmo. Tai jau labai krikščioniškas jausmas, nors žmonės ir mėgintų paneigti jo krikščioniškumą.

Dosnumo jausmo pagauti, žmonės šiuo metų laiku atlieka daug gerų ir kilnių darbų: lanko našlaitynus, senelių prieglaudas, ligonius, šelpia vargšus, dalinasi kukliais ištekliais su tais, kurie dar mažiau turi. Daugiau šypsenų, daugiau malonių žodžių, daugiau pagalbos rankų artimui ir vien dėl to, kad prieš tą nuostabiąją Kalėdų dvasią negali atsispirti nei jaunas, nei senas.

Mes žinome, kad retas žmogus pats savyje gali sukurti atitinkamą nuotaiką — reikia įvairių pagalbinių priemonių, simbolių, pvz., muzika gali sukelti nerimą, džiaugsmą, liūdesį; kvapai — pasigėrėjimą, pasišlykštėjimą; vaizdai — atsiminimus ir t.t. Jeigu Kalėdų meto muzika, papuošimai ir visi kiti priedai skatina žmones į dosnumą, pagalbą artimui, linksmumą, net ir pamaldumą, tai, viską kartu sudėjus, sukuriamo tikrai tinkama nuotaika Kristaus gimimo dienai švęsti.

Užuot piktinęsi kalėdinės komercijos tvanu, turėtume į jį žvelgti iš tinkamos perspektyvos, sutapatinant jį su Kristaus gimimo šventės džiaugsmu, panašiai, kaip krikščionybės pradžioje su Kristumi buvo susietos pagoniškosios saulės grįžimo šventės. Juk nesvarbu, kokiomis pagalbėmis priemonėmis pasiekiamas kalėdinis džiaugsmas, viso to džiaugsmo centre vis tiek stovi Kristus. Sakykim, karaliaus, prezidento, popiežiaus ar kurio kito labai garbingo asmens atvykimo proga miestas būtų išpuoštas vėliavomis ir vainikais, žmonės dėvėtų šventadieniniais drabužiais, linksmintųsi ir džiaugtųsi, bet vis tiek pagrindinė to džiaugsmo priežastis būtų to asmens atvykimas. Net tie, kuriems netektų garbingojo svečio patiemis pamatyti, jaustų tą patį džiaugsmą,

kai žinios apie visuotinę nuotaikų pakilimą juos pasiektų radijo ar televizijos bangomis.

Todėl galime tvirtinti, kad komercija su visais priedais netrukdo, o gal net padeda, švęsti Kristaus gimimo šventę. Krikščioniškųjų Kalėdų ir komercijos keliai susikryžuoja tik tada, kai iš įsibėgėjimo pamirštame priežastį, dėl kurios visa ta muzika, blizgučiai ir skubėjimas, o į edžias Betliejaus tvartelyje guldome ne Kūdiki, bet žilabarzdį Kalėdų senį. Kristus be Kalėdų švenčių niekuomet nepraras savo reikšmės, o raudonšvarkis senis be Kristaus gimimo šventės pasiliks tik plastikinis manekenas, traukiąs pinigus iš lengvabūdių kišenės.

Amerikos vaikų (ir suaugusių) pamėgtas rašytojas dr. Seuss yra sukūręs pasaką apie vieną šykštuolį, kuris, nekęsdamas Kalėdų, nusprendė jas pavogti ("How the Grinch Stole Christmas"). Naktį, kai visi miegojo, jis įsivogė į namus, nukabinėjo visus papuošalus, išnešė eglutes, žaislus, net švenčių maistą, žodžiu — iššlavė viską, nepalikdamas nė ženklo, kad rytojaus dieną bus Kalėdos. Tačiau koks buvo to piktojo nustebimas, kai žmonės net nepasigedo tų visų priedų. Jie šventė Kalėdas, parodydami meilę vienas kitam ir gimusiam Kristui.

Kalėdos yra tokia svarbi ir brangi krikščioniška šventė, kad jų rėmuose lengvai išsitenka ir dovanos, ir blizgučiai, ir visi kiti nebūtini ar būtini šventiniai priedai. Problema iškyla tik tada, kai ne mes valdome visus tuos priedus, o leidžiame jiems save valdyti. Kalėdos yra džiaugsmo šventė, nes pasauliui gimė Išganytojas. Jeigu tą džiaugsmą mėgintume padidinti žemiškomis priemonėmis, tai yra visai natūralu: juk mūsų prigimtis yra žmogiška.

KALĖDŲ PRASMĖ ŠIANDIENĄ

A. D.

Vėl visokie blizgučiai, skambučiai ir melodijų garsai kviečia pagalvoti, kad Kalėdos čia pat. Laikas pirkti dovanas ir sveikinti draugus, gimines ir gal net kaimyno šunį. Didelė įtampa gatvėse, krautuvėse ir namuose. Ar taip ruošiamasi Jėzaus Kristaus gimimą švęsti? Jėzaus, kuris atėjo ramybės ir taikos atnešti į pasaulį ir į žmonių santykius bei širdis?

Ar mes, kurie save vadiname krikščionimis ir laikome save Kristaus sekėjais, neturėtume atsakomybės tikrąją Kristaus dvasią skleisti? Kalėdos turėtų būti šeimos šventė, nes Jėzus, Dievo Sūnus, tapo žmogumi, žmogiškos šeimos nariu. Juozapas, Marija ir gimęs Jėzus neturėjo didžiųjų namų, neturėjo turtų, turėjo tik meilę vienas kitam, norą būti vienas su kitu. O kaip mūsų šeimose?

Statistikos rodo, kad daugiausia žmonių nusižudo Kalėdų laikotarpyje. Kodėl? Ar ne dėl to, kad susikuria laimės ir džiaugsmo fantazija, utopija, kurios negalima pasiekti; nusivilia ir viską nori mesti, puola į nusiminimą, depresiją, ir ne vienas nutraukia savo gyvenimą.

Mes, kurie išpažįstame Kristų ne tik lūpomis, bet norime ir Jėzaus Kristaus gyvenimu sekti, turime suklupti prie prakartėlės ir apmąstyti ką Dangaus Tėvas duoda šituo KŪDIKIU, savo SŪNUMI? Mus kiekvieną slegia nuodėmės, nepasisekimai, pavydo, keršto ir kitokie jausmai, kurie sąmoningai ar nesąmoningai mus slegia. Kristus pasakė: "Pasitikėk, tavo nuodėmės tau atleistos". Ar mes mokame tą atleidimą priimti, džiaugtis ir jam dėkoti? Kristus pasakė: "Nebijok, aš nugalėjau pasaulį". Jeigu mes jo šaukiames, jis nugalėjęs ir mumyse tai, ko mes patys nepajėgiame, ir jis duoda prasmę mūsų nepasisekimams. Nors ir viskas mums sektųsi, jeigu neturime tikėjimo, vieną dieną ištiks mirtis — žemiškai sunaikinanti visą mūsų darbą. Kas iš to? Kristus pasakė: "Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas, kas tiki mane, neragaus mirties per amžius".

Mes gyvename laikais, kur rašyto, įkalbėto, spausdinto ar vaizdinio žodžio bei minties perdavimo taip gausu, kad atbunkame ir nebepajėgiame pasisavinti, nepajėgiame atskirti grūdų nuo pelų, kad jie neštų vaisiaus. Ir niekas iš šalies negali mums padėti. Ar ne laikas, Kalėdų metu paimti į rankas Kristaus Evangeliją ir asmeniškai jo žodžius pasisavinti? Per Kalėdas linkime "ramybės ir taikos", bet jos vis nėra. Gal mes kalbame ir nieko nedarome? Gal mums tinka V. Persing žodžiai: "Norint atnaujinti pasaulį, pirmiausia reikia atnaujinti savo širdį, savo protą, rankas ir iš čia veikti toliau. . Ar neverta pagalvoti ir iškelti šį klausimą: "Ar man Kristus ir jo gimimas ką reiškia šiandieną? Ar mano gyvenimas yra kitoks, kad Kristus gimė? Ar Kristaus paskelbtos tiesos perima mano gyvenimą? Ar jas nešu, kur bebūčiau ir ką bedaryčiau?"

Linkime, kad šios Kalėdos leistų kiekvienam skaitytojui naujai ir giliai išgyventi Dievo Sūnaus tapimo žmogumi paslaptį: "Jis atėjo pas savuosius..

KĄ PADĖS ŽMOGUI. ..

CHIARA LUBICH

"Nes ką padėtų žmogui, jei jis laimėtų visą pasaulį, o savo sielai kęstų nuostolį?" (Mt 16,26).

Pasistenkime tuos Jėzaus žodžius geriau suprasti. Jie nėra pagrįsti vien tokiu žmogišku samprotavimu, kurs pataria vengti nenaudingo turtų krovimo, nes pagaliau mes vis tiek mirsime. Jo žodžiai turi daug gilesnę prasmę. Kad geriau galėtumėm juos suprasti, pirmiausia pažvelkime į "sielos" žodžio reikšmę, kurią jis priskiria. Siela čia nereiškia dvasinės sielos, visiškai skirtingos nuo kūno, bet visą mūsų būtybę, mūsų gyvenimą, mūsų asmenį. Todėl "sielai kęsti nuostolį" gali reikšti amžino gyvenimo praradimą. Tokio nuostolio niekas, net ir viso pasaulio laimėjimas, negali kompensuoti.

Žmogaus gyvenimui yra natūralu turėti materialinių gėrybių. Bet jei einama į kraš-

tutinumą, kas dažnai atsitinka, tada rūpinimasis turėti vis daugiau gali asmenį pavergti ir suklaidinti.

Turėjimas gėrybių nėra jau taip svarbus. Jei asmuo rūpinasi nuo ryto ligi vakaro tik antraeiliais dalykais, tada, sukeisdamas vertybes, užmiršta svarbiausius ir pagrindinius dalykus.

Jėzus nesako, kad turime užmiršti pasaulį, kurį Dievas sutvėrė. Jis tik įspėja, kad būtumėm budrūs, neleisdami žemiškoms gėrybėms mus pavergti. Mes turime jomis taip naudotis, kad jos mūsų širdy neužimtų Dievo vietos.

Jėzus rodo mūsų trumpo gyvenimo tikrąją prasmę, kuri mūsų egzistencijai reiškia kelionę į nuostabų tikslą. Užtai būtų baisi klaida apriboti savo gyvenimą, užpildant jį tik žemiškais rūpesčiais. Vieną dieną turėsime juos palikti, nes mūsų žemiškasis gyvenimas pasibaigs. O jei liktumėm beprotiškai prisirišę prie to, kas praeina, tai ir mūsų amžinasis gyvenimas taip pat pasibaigs.

Laikas lekia labai greitai, todėl, jo negaišinant, savo širdis visada turime nukreipti į gyvenimą, kuris tęsis amžinai.

Stengdamiesi gyventi pagal tuos Jėzaus žodžius, mes galime sekti šventųjų pavyzdžiu. Jie turėjo tikrą išmintį. Jie nekrovė materialinių gėrybių sau — jas atiduodavo vargšams. Jie patyrė autentišką laisvę, būdami ištikimi Kristui, nesibaigiančio gyvenimo Viešpačiui. Jis ir yra gyvenimas, ir kiekviena žmogiška būtybė gali jame rasti savo pilnatvę.

Taip gyvenkime ir mes, pažabodami neleistinus troškimus, kurių šaknys glūdi mūsų savimeilėje. Būkime apsisprendę šalinti iš savo gyvenimo viską, kas galėtų būti kliūtimi mūsų ištikimiesiems santykiams su Dievu, ir kiekvieną vakarą klausime save, ar mes visuomet ir visur davėme jam pirmąją vietą. Jei taip darysime, jo karalystės vaisiai — ramybė, džiaugsmas ir meilė, klestėdami mumyse, kartu su gilesne įžvalga ir sustiprintom galiom padės mums duoti vertą įnašą jau čia, žemėje, naujo pasaulio kūrybai.

Iš anglų kalbos išvertė

Kostas Paulius

JĖZAUS DIEVISKUMAS (II)

P. DAUGINTIS, S. J.

JIS-MESIJAS, DIEVO SŪNUS, ŽMOGAUS SŪNUS

Jėzus savo viešojo gyvenimo metu, ypač pradžioje, retai tesinaudojo Mesijo ir Dievo Sūnaus titulaus. Vadintis Dievo Sūnumi būtų buvę labai pavojinga. Žydai tuoj būtų jį užmušę akmenimis, laikydami tai piktžodžiu. Retai jis vartojo ir Mesijo titulą. Mesijas (hebraiškai *Mešiah*, graikiškai *Christos*) reiškia "Dievo pateptąjį", ypač būdu Dievo paskirtą ir įgaliotą kuriam nors uždaviniui atlikti. Šis titulas buvo klaidinantis. Anų laikų žydų kunigai, vyresnieji. Rašto aiškintojai ir didžioji liaudies dalis laukė Mesijo, galingo žemiško valdovo, į Dovydą panašaus karaliaus. Jis nugalėjęs visus žydų priešus ir atkursiąs laimingą, galingą Izraelio karalystę. Ir Jėzų jie mėgino paskelbti karalium po stebuklingo duonos padauginimo (plg. Jn 6,15).

Jėzus nenorėjo būti žemišku karalium, todėl jis drausdavo save vadinti Mesiju ir Dievo Sūnumi tiek žmonėms, tiek apaštalams, tiek piktosioms jo išvaromoms dvasioms (plg. Mk 1,44; 3,12; 5,43; 7,36; 8,30).

Tačiau jau Jonas Krikštytojas, neprisipažindamas pats Mesiju, nurodė į Jėzų — laukiamąjį Mesiją ir savo mokiniams paliudijo, kad Jėzus yra Dievo Sūnus (plg. Mk 1,7-11; Jn 1,29-36). Pirmieji Jėzaus sekėjai, busimieji apaštalai, Jėzų vadina Mesiju: "Andriejus pirmiausia susiieškojo savo brolių Simoną ir jam pranešė: 'Radome Mesiją!'" (Jn 1,36*2).

Savo tautietės svetimautojos paveikti, samariečiai atsiverčia ir įtiki, kad Jėzus yra Mesijas, pasaulio Išganytojas (Jn 4,25). Taip pat daugelis žydų jį įtikėjo kaip Mesiją, o kiti ginčijosi, aiškinosi, ar Jėzus nesąs Mesijas (plg. Jn 7,25-46).

Reikia manyti, kad daug kur, kai Evangelijose pasakojama apie įtikėjimą į Jėzų, tenka suprasti, kad įtikėjo į jį kaip Mesiją ar net Dievo Sūną. Taip tikinčiųjų buvo gana daug; mat žydai buvo nutarę, jog kas

išpažintų Jėzų esant Mesiją, turėtų būti išvartas iš sinagogos" (Jn 9,22).

Tačiau tik retais atvejais Jėzus leidžia save vadinti Mesiju ir Dievo Sūnumi, tai patvirtina ar net pats prisipažįsta. Tai buvo pasikalbėjime su samariete (Jn 4,26), taip pat vadinamajame Petro išpažinime: "Tu esi Mesijas, Dievo Sūnus" (Mt 16,16), "Dievo Mesijas" (Lk 9,20), "Tu esi Mesijas" (Mk 8,29). Tai dar ryškiau išpažinta Jėzaus atsimainyme (Lk 9,26), kalbose apie pasaulio galą (Mt 24,4-23), paties Jėzaus suruoštame iškilmingame įžengime į Jeruzalę (Jn 12,12-19) Sinedrijono teisme (Mt 22,6-63).

Apaštalai Jėzų, ypač po prisikėlimo iš numirusių ir garbingo išaukštinimo, vadina Mesiju ar Kristumi (gr. *Christos*). Tai galima matyti pirmuosiuose *Apaštalų darbų* knygos skyriuose. Mat tada dar nebuvo pavojaus klaidingai suprasti Mesiją, kaip žemiškąjį karalių.

Vietoje Mesijo ir Dievo Sūnaus titulų pats Jėzus dažniausiai vartojo *Žmogaus Sūnaus* pavadinimą. Evangelijose jis pavartotas daugiau kaip 70 kartų. Šis titulas paimtas iš tuo laiku paplitusios apokaliptinės Judaizmo literatūros. Pvz., pranašo Danieiaus knygoje (7,13-14) sakoma: "Taigi aš žiūrėjau nakties regėjime, ir štai su dangaus debesimis atėjo artyn tarsi Žmogaus Sūnus, ir atėjo iki Ilgaamžiui; jis buvo atvestas jo akivaizdon. Tasai jam davė valdžią, galybę ir karalystę, ir visos tautos, giminės ir kalbos turės jam tarnauti; jo valdžia yra amžina valdžia, kuri nebus atimta; ir jo karalystė nebus sugriauta".

Panašiai apie Žmogaus Sūną kalba pirmųjų amžių prieš Kristų ir po Kristaus apokaliptinės knygos, pvz., *Siriskoji Barucho apokalipsė*, *Ketvirtoji Ezdro knyga*, *Enocho panašumai*. Šioje paskutinėje knygoje Žmogaus Sūnus kartais aprašomas ir kaip Avinėlis, tačiau čia nekalbama, kad Žmogaus Sūnus išgelbėsias nusidėjėlius.¹¹

Taigi ši titulą Jėzus pedagoginiais ir taktiškais sumetimais panaudojo, norėdamas savo klausytojų dėmesį nukreipti nuo grynai žemiško politinio Mesijo vaizdo į jau beveik sudvasinto religinio pobūdžio Žmogaus Sūnaus figūrą, bet taip pat norėdamas pabrėžti savo misiją ir atsakyti į dieviškojo išgelbėtojo laukimą.

Jėzus ši titulą daugiausia vartojo trečiuoju asmeniu, kaip įprasta semitų ir kitų rytų tautų kalbose. Po savo atsimaitymo "Jėzus liepė niekam nepasakoti, ką jie buvo matę, kol Žmogaus Sūnus prisikels iš numirusių" (Mk 9,9). Arba vėl toliau: "Bet kaipgi parašyta apie Žmogaus Sūną, jog jis daug kentėsiąs ir būsiąs paniekintas?" (Mk 9,12; plg. ir kitas vietas, kur kalbama apie Žmogaus Sūnaus paniekinimą ir kančią).

Jėzaus išpažinimas *Dievo Sūnumi* vyko gana savotiškai. Jau pačioje viešojo gyvenimo pradžioje Jono krikšte Jėzus vadinamas "Dievo mylimuoju Sūnumi" (Mk 1,11), taip pat ir Natanaelio (Jn 1,43-49). Antra vertus, pats Jėzus draudžia pagydytiems žmonėms, išvartoms piktosioms dvasioms (plg. Mt 8,4; 9,31), savo apaštalams ir kitiems kalbėti, jog jis Mesijas, Dievo Sūnus (Mt 16,20; Mk 9,9). Kaip jau minėta, tai buvo Jėzaus pedagogika ir taktika.

Tačiau tam tikromis progomis Jėzus pasirodo ar prisipažįsta esąs Dievo Sūnus. Pvz., jau anksčiau aprašytoje maldoje į Tėvą (Mt 11,25-30), Jėzaus atsimaityme ant kalno, kai apaštalas Petras ir broliai Jonas bei Jokūbas girdėjo Dievo balsą iš debesies: "Štai mano išrinktasis Sūnus, jo klausykite!" (Lk 9,35; Mt 17,1-9). Kitas atvejis — tai Petro pripažinimas: "Tu esi Mesijas, gyvojo Dievo Sūnus!" Jėzus jam tarė: "Palaimintas tu, Simonai, Jonos sūnau, nes ne kūnas ir kraujas tai tau apreiškė, bet mano Tėvas, kuris yra danguje. Ir aš tau sakau: tu esi Petras-Uola... Tau duosiu dangaus karalystės raktus. .." (Mt 16,16). Nors Schillebeeckx ir kai kurie kiti mano, kad čia yra kiek "kerygmatinio elemento", pirmą kartą tikinčiųjų bendrijos pridėto priedo apie pažadamus Petrai raktus — pirmenybę,

tačiau klausimas ir atsakymas yra neginčijamas.¹²

Bet svarbiausias Jėzaus dieviškumo liudijimas yra jo prisipažinimas teisme, vyriausiajam kunigui klausiant: "Prisaišdinu tave gyvuoju Dievu, kad mums pasakytum, ar tu Mesijas, Dievo Sūnus?" Jėzaus atsakymas pagal tris sinoptikus evangelistus šiek tiek įvairuoja. Tai gali sudaryti kai kam abejojimų, ypač nepažįstantiems anų laikų žydų galvosenos ir kalbos. Kylančius sunkumus iš nevienodai perduodamų Jėzaus žodžių bene geriausiai paaiškina prancūzas egzegetas ir teologas Jean Hering. Jo nuomone, Lukas, kuris visur stengiasi perduoti tikslus Jėzaus žodžius, turi aramaiškame kontekste mums neaiškų atsakymą: "O jis atsakė: "Tai yra, kaip sakote: Aš Esu" (Lk 22,66-71). Pagal graikišką tekstą pažodžiui būtų: "Jūs tai sakote, kad aš esu". Tačiau ir pagal Luką Jėzaus atsakymas išeina teigiamas, nes Jėzus neneigia tų Mesijo ir Dievo Sūnaus titulų turėjimo. Morkus, rašydamas krikščionims, kilusiems iš pagonių tarpo, nemokantiems semitų kalbų, pateikia tiesioginį ir aiškų atsakymą: "Taip, Aš Esu" (Mk 14,61-62).

Evangelistas Matas savo formulavimu dar kartą perduoda Jėzaus priešinimąsi būti laikomam žemišku, politiniu Mesiju — Karalium.¹³ Jis prisistato kaip Žmogaus Sūnus, kaip jį žydai pažinojo iš pranašo Danieliaus knygos. (7,13) ir 109 psalmės. Taigi pagal Mato Evangeliją Jėzus atsakė: "Taip yra, kaip sakai. Bet aš jums sakau: jūs dar pamatysite Žmogaus Sūną, sėdintį Visagalio dešinėje ir ateinantį dangaus debesyse" (Mt 26,64). Už tokį prisipažinimą, vyriausiojo kunigo ir Sinedrijono narių aiškiai suprastą, Jėzus žinojo iš anksto, kas jam bus: jis bus pasmerktas mirti kaip piktžodžiautojas, suvedžiojotojas, apsimetėlis.¹⁴

NUO ISTORINIO PRIE RELIGINIO TIKĖJIMO

Prieš aiškindami istorinio tikėjimo svarbą religiniam tikėjimui į Jėzų Kristų, norime paaiškinti skirtumą ir panašumą tarp mokslinio ir religinio tikėjimo. Galima su kun. A. M. Greeley sakyti, kad socialiniai

mokslai, stebėdami žmogaus galvosena ir kalbą, priėjo prie tokios išvados: žmogus išsireiškia eile vaizdų, modelių, simbolių ir žodžių apie išorinį pasaulį ir kultūrines "sistemas", pvz., pasaulėžiūrą, ideologiją, meną, mokslą, religiją.

Religija yra junginys simbolių, kurie siekia išaiškinti galutinį žmogaus gyvenimo tikslą. O mokslas yra tam tikras junginys pasakojamų teigimų, išreikštų paveikslais, vaizdais, modeliais, kurie įgalina stebėti galimu fenomenu ir reiškiniais kritišką ir sąmoningą analizę.

Mokslas ir religija turi skirtingą objektą, savus metodus ir kitokias išreiškimo taisykles. Tačiau jie iš dalies ir panašūs. Mat mokslinis žinojimas turi vis žiūrėti, ar jo teigimai atitinka stebimą, patiriamąją tikrovę. Taip pat ir religinis žinojimas bei jo tvirtinimai turi atitikti tą tikrovę, kuri pajuntama religine patirtimi, ypač tikėjimu.

Bet religinis tikėjimas, tas dvasios šuolis į nepojūtinę tikrovę, nėra irracionalus, ar prietaringas, ar idiotiškas vien dėl to, kad jis mokslinės arba kritiškos analizės nei būtinai reikalaujamas, nei atmetamas. Tai pažinimas kito objekto ir kitokiu būdu.

Tačiau tiek religinis žinojimas, tiek mokslinis pažinimas tegali išsireikšti ne fotografijomis, bet tik vaizdais, simboliais, modeliais, analogijomis, žodžiais, visai panašiai kaip ir religija.¹⁵ Tad mokslinis pažinimas nėra nei aukštesnis už religinį žinojimą, nei vienintelis.¹⁶

Jėzus, jo gyvenimas, darbai ir žodžiai yra istorijos mokslo objektas, kaip ir bet kuris praeityje gyvenęs žmogus su savo darbais ir žodžiais. Tačiau mokslas negali visko pasakyti apie Jėzų Kristų. Biblinės istorijos egzegetai ir istorikai gali moksliškai tyrinėti tik "istorinį Jėzų", t.y. tokį, kokį mums pateikia istoriniai šaltiniai, kiek apie Jėzų istoriniuose šaltiniuose yra vaizdų, atsiminimų, kuriuos turėjo apaštalai, ankstyvieji jo sekėjai, krikščionių bendrijos ir Naujojo Testamento knygų redaktoriai. Bet istorijai neprieinamas gyvasis Jėzus ir "tikėjimo" Jėzus Kristus, liudijamas N. Testamento raštuose, visoje krikščioniškoje tradicijoje ir

religiniuose tikinčiųjų patyrimuose, t.y. Jėzaus artumo pergyvimeuose, Dievo žodyje, sakramentuose, maldoje, sąžinėje. Tokiam Jėzaus pažinimui neužtenka istorinio Jėzaus pažinimo — reikia tikėjimo arba religinio pažinimo.¹⁷

Daug kas perdeda mokslo reikšmę žmogaus gyvenime, taip pat ir religiniame pažinime. Todėl, kaip sako D. Fiercy, daugelis katalikų teologų buvo ir yra labai atsargūs, kad nesuteiktų istorikų ir egzegetų skelbiamiems rezultatams apie istorinį Jėzų per didelę teologinę reikšmę. Mat tokie tyrinėjimų rezultatai iš tikrųjų tarnauja korektyvinei, o ne konstitutyvinei katalikiškos teologijos funkcijai. Tokią reikšmę savo tyrinėjimams paprastai tepriskiria ir Hans Kueng, ir Edw. Schillebeeckx.¹⁸

Šio straipsnio pradžioje (LL lapkričio mėn.) palyginimui užsiminėme apie tautietį N.N., gyvenantį Lietuvoje. Jis visur ieško savo tėvo, kurio niekada nepažino. Šiaip taip iš artimųjų, pažįstamų ir nepažįstamų asmenų sužinojo, kad jis, būdamas dar labai mažas, savo tėvų, bėgančių karo metais iš Lietuvos, buvo kažkaip paliktas vienoje mažai pažįstamoje šeimoje. Iš tos šeimos jis sužino tėvo vardą ir pavardę, sužino, kad buvo atiduotas auginti kitai šeimai ir t.t. Pažįstamųjų, susirašinėjančiųjų su pabėgėliais dėka jis sužinojo, kad tas žmogus tebėsa dar gyvas JAV-se. Jis tikrai palikęs mažytį sūnų beveik nepažįstamoje šeimoje. Jam būtų malonu susirašinėti su N.N., pamatyti bent jo fotografiją, atpažinti jį, savo sūnų, su juo bendrauti, džiaugtis ir palikti jam visą savo turtą.

Bet ar tautietis Lietuvoje N.N. visiškai patikės, kad tai tikrai jo tėvas? Ar jis ryšis su tuo lietuviu JAV-se sueiti į asmeniškų, šiltus šeimyninius sūnaus ir tėvo santykius? Ar jis norės su juo susirašinėti, pakviesti jį atvažiuoti į Lietuvą, ar pats panorės nuvažiuoti į Ameriką? Juk komunistinė valdžia dėl to jam gali padaryti nemalonumų. Valdžia pamatys, kad jis buržujaus, reakcionieriaus, "vaduotojo" sūnus... Jam reikia labai aiškaus įsitikinimo, tikro žinojimo, kad tai tikrai jo tėvas. Jam reikės laisvo, ryžtin-

go apsisprendimo ir didelio asmeniško pasitikėjimo tuo žmogumi, kuris esąs jo tėvas.

Galima sakyti, kad iš dalies panašus dalykas yra su moderniu žmogumi X.Y., kuris nori surasti ir susitikti su Jėzumi Kristumi, savo Išganytoju, Dievo Sūnumi. Ieškodamas, klausinėdamas ir pats tyrinėdamas Jėzaus mokinių, apaštalų liudijimus, surašytus Evangelijose ir kitose N. Testamento knygose, taip pat skaitydamas šiuo klausimu įvairias kitas knygas bei straipsnius, jis gali prieiti prie pagrįstai protingos, patikimos nuomonės, sakytume, istorinio tikėjimo, kad Jėzus iš Nazareto yra ne tik istorinis asmuo, bet savo sekėjų tada ir dabar laikomas Kristumi, Išganytoju, Dievo Sūnumi.

Ar X.Y, kaip tas tėvo ieškantysis tautietis, ryšis nuo istorinio žinojimo pereiti į religinį žinojimą, nuo pripažinimo Jėzaus, kaip istorinio asmens, pereiti prie religinio tikėjimo į Jėzų, kaip savo Išganytoją, Kristų, Dievo Sūną?

Tai taip pat priklausys nuo jo ryžtingo laisvo apsisprendimo ir didelio asmeniško pasitikėjimo žmogumi Jėzumi, kuris yra ir Kristus, Išganytojas, Dievo Sūnus. Jis nori žmogui atsiverti ir asmeniškai, suteikti jam dievišką pagalbą taip tikėti ir su juo bendrauti. Žmogus, taip pasiryžęs, gali pergyventi didelę religinę patirtį — antgamtinio tikėjimu pajusti Jėzų esant jo Išganytoju, Kristumi, Dievo Sūnumi, tikėti į Jėzų Kristų drauge su apaštalais, kurie savo asmeniškais patyrimais ir pergyvenimais įsitikino ir įtikėjo Jėzaus dieviškumu. Jie tą savo antgamtinį tikėjimą drauge su pasakojimais apie Jėzaus gyvenimą, darbus, stebuklus, kančią, mirtį ir prisikėlimą perdavė savo mokiniams ir klausytojams. Tas perdavimas tapo žodine, o palengva ir rašytine tradicija, surašyta Šv. Rašte. Anot Šv. Rašto profesoriaus kun. A. Rubšio, "nuo pirmojo iki paskutinio puslapio Naujasis Testamentas alsuoja įsitikinimu, kad Jėzuje iš Nazareto Dievas apreiškė patį save ir per jį išgano žmoniją ir visatą".¹⁹ Pirmąkart tikičių bendrijos tą tradiciją saugojo ir toliau perdavė tikičių bendruomenei, Bažnyčiai. Bažnyčia krikščioniškąją tradiciją perteikia

ateinančioms kartoms Dievo žodžiu, sakramentais ir veiksmais, veikiant ir bendraujant pačiam Jėzui Kristui su Bažnyčia ir su visais tikinčiaisiais.

IŠNAŠOS

¹¹ Louis Bouyer, "The Eternal Son", Huntington, Ind., 1978, p. 121, 124.

¹² Ed. Schillebeeckx, "Jesus, an Experiment in Christology", Vintage Books, New York, 1981, p. 349, 358.

¹³ Plg. Jean Hering, "Le Royaume de Dieu et sa venue", cit. iš L. Bouyer, t.p., p. 176-188.

¹⁴ Plg. "The Jerome Biblical Commentary", 1968, vol. II, p. 110, 56.

¹⁵ Apie žmogaus pažintų ir susidarytų vaizdų, sąvokų, simbolių ir žodžių tikimą patirtinei tikrovei yra speciali ir gana sudėtinga filosofijos šaka — epistemologija ar gnoseologija.

¹⁶ Plg. Andrew M. Greeley, "The Ways of Knowing", Commonweal, August 10, New York, 1984, p. 442.

¹⁷ Plg. Čikagos universiteto teologijos profesoriaus kun. David Tracy straipsnį "Levels of Liberal Consensus", Commonweal, 1984, August 10, p. 428.

¹⁸ Plg. David Tracy, t.p., p. 428-430. Gaila, kad daugelis Kuengo ir Schillebeeckx skaitytojų to nesupranta ir taip nedaro. Taip nedaro ir daugelis kitų, kiek paskaičiusių ar pastudijavusių moderniais istoriškai kritiškais metodais atrastų ar tik skelbiamų rezultatų. Tai naivu, keista ir net skaudu, kad tokie asmenys nepasistengia tų naujų žinių suderinti su katalikiškojo tikėjimo visuma! Jie taip ir neprieina prie subrendusio šviesuolio tikėjimo. Tai būtų ir jiems naudinga, ir kitiems didelis pasitarnavimas. Didelis šviesus pavyzdys čia yra neseniai miręs pasaulinio garso teologas Kari Rahner, S.J. Taip pat yra labai naivu ir keista, kad kai kurie net ir mokyti krikščionys neigia taip pasiektus rezultatus ir laikosi tik senų, fundamentalinių tikėjimo dalykų ir senų Šv. Rašto aiškinimų. Jie vadinami fundamentalistais.

¹⁹ Žr. Antanas Rubšys, "Istorinis Jėzus ir tikėjimo Kristus", Aidai, 1977 m., nr. 7, p. 304.

■ Europos vyskupų sinodas spalio 12-16 d. įvyko Fatimoje, Portugalijoje. Sinode dalyvavo ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas Kauno ir Vilkiškio vyskupijų apaštalinis administratorius vysk. Liudas Povilonis.

■ Vatikanui tarpininkaujant, Argentina ir Čilė visiškai susitarė dėl teritorijų Beagle kanale pasidalinimo.

GERA KARTAIS GRĮŽTI Į DIENAS MAŽŪJŲ

Muz. F. Stroliai, sukūrusiam puikią dainą
“Grišim, grišim”

*Grįžtam, grįžtam
Ten, kur žydi
Mūsų vaikiška diena,
Grįžtam, grįžtam
Ten, kur skamba
Jūsų nuostabi daina!*

*Kur mažųjų dienos žydi
Kaip purienų pumpurai,
Kur mergytės voverytės,
Kur berniukai aitvarai;*

*Ten, kur jaunos pasitiko
Mus pavasariai pirmi,
Kur tėvų nameliai liko,
Mūsų grįžtant laukdami.*

Alei Rūtai ir Edmundui Arbui

*Sunkios, liūdnos mintys
Kai aplinkui zuja,
Aplankykim kartais
Tas dienas mažųjų, —*

*Kur purienos žydi,
Kur drugeliai skraido,
Kur mažos pelytės
Niekas nepabaido;*

*Ten, kur nenuvysta
Mūsų sapno gėlės,
Kai lapus jau skina
Dėdė rudenėlis;*

*Kur dar be kelnyčių
Laksto Rudnosiukai,
Kur ir mūsų žingsniai
Kaip linksmi kačiukai.*

Antanui Vaičiulaičiui

*Kai aplinkui pilna
Ginklų, ginchų, dujų,
Nusileiskim kartais
Į dienas mažųjų, —*

*Kur margi drugeliai,
Kur purienos žydi,
Kur ir mes į balą
Su gandrais įbridę;*

*Eikim, paklausykim
Klonių ir kalnų,
Kaip ten gieda strazdas
Vaikiškų dienų;*

*Kaip ten lino žiedą
Kalbina žiogai,
Eikim ir klausykim
Dar ilgai ilgai.*

Vincui Kazokui

*Kai plačiam pasauly
Tiek negero zuja,
Gera nusileisti
Į dienas mažųjų, —*

*Gera su drugeliais
Po lankas skraidyti,
Ant vyšnelės žiedo
Sveikint ryto bitę;*

*Gera grįžt į klumpes
Vyru ir pipirų,
Gera vyturelio
Klausant “čyru-vyru”;*

*Gera, kad papieviuos
Žydi pirmos gėlės,
O vaikučiams rašo
Vytė Nemunėlis.*

*Kai šiame pasauly
Žmogus žmogų uja,
Nusileiskim kartais
Į dienas mažųjų, –*

*Kur iš smėlio statėm
Čiuožėm nuo kalnelio,
Gedimino pilį,
Kaip pirty sušilę;*

*Kur purienos žydi,
Kur drugeliai skraido,
Kur jaunystė mūsų
Upeleikuos baido;*

*Kur meškiukai Rudnosiukai
Į mokyklą eina,
Traukdami linksmučiai
“Šliumpu-pumpu” dainą. . .*

Muz. Giedrai Gudauskienei

*Žmonės nuo didybės
Kai beveik apdujo,
Gera kartais grįžti
Į dienas mažųjų, –*

*Kur skambėti leista
Ir poeto lyrai,
Nekaltai kur žaidžia
Vyrai ir pipirai;*

*Kur meškiukas Rudnosiukas
laksto be kelnyčių,
Meškiną nuo korių
Veja šimtas bičių;*

*Kur laiminga krykščia
Gintaro kregždutė,
Kur širdis norėtų
Vėl kaip vaikas būti.*

*Saulę iš pasaulio
Kai žmogus išgujo,
Mielas, nusileiskim
Į dienas mažųjų, –*

*Ten, kur vėl sutaisė
Tėtis dviratuką,
Kur pelė apmainė
Klibantį dantuką;*

*Kur tėvų nameliai
Mus sugrįžti šaukia, –
Į pavasarėlio
Žydinčių palaukę. . .*

Vytautui Tamulaičiui

*Gera grįžti,
Kur drugeliai,
Kur purienų pabalai,
Kur Greitutė
Skrudėlytė
Neša trupinius
Žvaliai;*

*Kur gegutė užkukavo
Mus prie Nemuno
Krantų,
Kur pirmuosius
Nedrąsiosius
Žingsnius žengėm
Aš ir Tu.*

Autorius, kam nors užrašydamas savo knygas,
mėgsta pridėti ir keletą posmų. Čia keletą jų iš-
spausdinome iš rinktinės “Mažųjų dienos”. Red.

BRAZDŽIONIS IR ČIURLIONIS

BRUNO MARKAITIS, S.J.

Daugelis mūsų poetą Bernardą Brazdžionį matuoja įvairiais mastais ir skalėmis. Daugeliui mūsų jis iškyla prieš akis skirtingomis formomis ir skirtinguose vaidmenyse. Čia nesigilinsime nei į biografines žinias, nei į kasdienį gyvenimą, nesurištą su jo kūryba. Mums rūpi jo poetinė asmenybė ir jos įtaka į lietuvių ir į mūsų tautą. Bet ir šituose rémuose vieniems jis yra vienas didžiausių Lietuvos poetų, kitiems jis romantikas. Dar kitiems lyrikas. Kai kurie jį laiko tautos dainiumi. Į vienus jis prabyla kaip pranašas. Kitiems jo žodžiai — tai būsimų įvykių vizija ateities knygoje. Be to, nepamirškime, kelios kartos užaugo ir pamilo savo kraštą Vytės Nemunėlio eilių įtakoje. Tai vėl vienas Brazdžionis — ir labai svarbus tautinės sąmonės ir tautinės meilės formuotojas jaunuose protuose ir jaunuose širdyse — pro kurį mes neva ir praeiname. Praeiname tyliai, net be užtarnauto dėmesio.

Štai koks įvairus, turtingas ir komplikuotas tas mūsų didysis poetas. Be visa to, kas jau pasakyta, norėtusi pabrėžti, kad man arčiausiai širdies ir kad man svarbiausia jį pavadinti tautos žadintoju. Nežiūrint įvairių tematikos ir formos kaitų, nežiūrint poeto, kaip kūrėjo, augimo ir brendimo, Brazdžionio svarbiausieji eilėraščiai, regis, yra tie, kuriais jis prabyla į tautą. Iš arti ir iš toli. Yra kūrėjų, kurie sugebėjo ir sugeba kurti veikalus, nepajungtus tautos likimo dabarčiai ir ateičiai. Jų kūrybinė tematika išsiverčia be šios misijos. Bernardas Brazdžionis, net ir ieškodamas naujų kelių, net ir bandydamas naujas formas ir poetines priemones, pasilieka tautos žadintoju. Net ir be poetinio žodžio, o vien tik savo kūrybos aruodu ir savo poetine asmenybe jis žadina tautą. Tai yra jo misija ir jo pašaukimas.

Jei mūsų vaizdiniame mene Čiurlionis yra milžinas, tai mūsų poezijoje man tokiu milžinu regisi Brazdžionis. Tarp jų aš matau savotišką panašumą. Sakykime, Raigar-

das, mano išmanymu, Čiurlioniui yra ir simbolis, ir apčiuopiama tikrovė visa to, kas yra gražu mūsų tėvynėje, ir visa to, kas lietuviška. Tuo tarpu, kai skaitai Brazdžionio eiles "mylėsi Lietuvą iš tolo... aušroj ir sutemų sapnuos... regėsi ją kaip saulę skaisčią. .. ji tau bus saldi paguoda... balta baltųjų vyšnių soduos", kai guodiesi tomis eilėmis "Šaukiu aš tautą" eilėraščio apokaliptiniame fone, pajunti tą pačią simboliką ir tą pačią tikrovę. Žinoma, tapinys skiriasi nuo rašyto žodžio. Bet meilė tėvynei ir jos visapusiškam grožiui iš esmės lieka ta pati. Panašume tarp Čiurlionio ir Brazdžionio matome neišpasakytas bendrines vizijos ypatybes. Ir Čiurlionio, ir Brazdžionio kūrybiniai pasauliai pasižymi stambiomis, toli siekiančiomis dimensijomis. Nėra čia dailių, bet smulkių miniatiūrų, kurios dailumu pateisina savo smulkumą. Kaip Čiurlionio paveiksluose, taip ir Brazdžionio eilėse nerimsta nepasiekiamą erdvę, o laiko tarpsniai nematuojami nei valandomis, nei metais. Čia kūrėjo vaizduotė ir minties dimensijos jokių būdu nesutelpa kieno nors suręstuose rémuose. Abu jie laisvi nepažabojama laisve. Abiem jiems priklauso praeitis ir ateitis. Abu jie po pasaulį, net po visatą keliauja milžino pušnimis. Pažvelk į Čiurlionio "Rex" arba "Saulės sonatą". Ir paskaityk keletą posmų iš Brazdžionio "Fuga Florencijos Santa Croce".

Nuo šalto grindinio lig žydinčių vitražų,
Nuo žemės ligi saulės, lig dangaus visų tautų,
Visų namų, visų bazilikų Tau maža...
Pakyla rymantis ant tuščio karsto Dante...
Ir Leonardas, ir Machiavelli, Galileo Galilei,
Giuseppe Verdi, ir Rossini, ir su vardais
ir be vardų — visi.
Vidun pro langus aukso ugnys liejas,
Ir ūmai šviečia senos statulos,
Apaštalai ir ateities naktis šviesi. ..

Ar Čiurlionis ir Brazdžionis nepanašūs?
Ar vieno teptukas, o kito rašomoji plunksna
nevaizduoja didelių, toli siekiančių pa-

saulių? Ir ar ne jie abu vis sugrįžta prie savo mylimos tėvynės savitu būdu. Kartais kompozitorius susižavi poeto pasaulio grožiu. Kartais tapytojas prisimena, kad jis yra ir kompozitorius. Trečias panašumas, kurį matau tarp Čiurlionio ir Brazdžionio, yra tikėjimas į Visatos Kūrėją ir į savo tautos ateitį. Savaimė aišku, kad čia kalbame ne apie asmeninius santykius su savo Dievu religijos ir gyvenimo rėmuose, bet apie Visatos Kūrėjo ir tautos ateities pripažinimą savo kūryboje. Šis dviašmenis tikėjimo kardas, kaip nuskaidrintas plienas, žėri abiejų menininkų kūryboje. Stebėtis nereikėtų jau vien dėl to, kad daugumo didžiųjų kūrėjų veikaluose tikėjimas atrodo ir kūrybos versmė, ir tematikos kelrodis.

Poeto Brazdžionio visa kūryba yra persunkta tikėjimu. Tas tikėjimas yra labai stiprus ir labai konkretus. Jame aidi neretai pranašo apokaliptiniai svarstymai ir įspėjimai. Jis pilnas ir bibliinių vaizdų, ir tikinčios liaudies tradicijų ir papročių. Jau vien poezijos rinkinių vardai — Krintančios Žvaigždės, Ženklaai ir Stebuklaai, Viešpaties Žingsniai — byloja apie tikinčio poeto širdies pergyvenimus ir maldingą šauksmą. Kaip kitose jo poezijos knygose, taip ir ką tik suminėtose, kunkuliuoja ir veržiasi į paviršių visa perimantis tikėjimas. Žinoma, čia nėra pamokslavimų, čia nėra religinės propagandos. Mes čia susitinkame su grynu menu, siekiančiu kompozicinės, forminės ir stilistinės tobulybės. Turbūt ne vienam lietuviui išeiviui labai brangus Brazdžionio eilėraštis "Mylėsi Lietuvą iš tolo". Esame tikri, kad lietuviai plačiame pasaulyje juo didžiuojasi ir jį myli iš arti ir iš toli.

■ Italijos teismas nutarė patraukti atsakomybėn tris bulgarus ir keturis turkus, dalyvavusius sąmoksle nužudyti popiežių. Teismas gali išryškinti sensacingą Bulgarijos įsivėlimą į šį atentatą.

■ Ateitininkai 1985 m. ruošia savo jubiliejinį 75 m. sukakties kongresą. Jo metu bus įteikta 2000 dol. premija už religinį veiklą. Mecenatas kun. J. Prunskis.

■ JAV vyskupų suvažiavimas sušauktas lapkričio 2-5 d. Čikagos priemiesty Oak Brooke.

KOKĮ AŠ NORIU MATYTI KUNIGĄ

(Laiškas Lietuvos kunigui)

Malonusis Tėve, Broli, Lietuvos Kunige,

Kaip gera, kad Tu mūsų nepalieki varge, dvejonėse, neviltyje. Kaip gera, kad turime pas ką pasiguosti savo žodžiu ir vargu. Tu liudiji Kristų.

Tu liudiji savo Viešpatį ir dabar, ir visada, ir visur. Tavo rankose vyksta stebuklas, kai mišių metu ostija virsta Kristaus Kūnu.

Daugelio kraštų kunigai didvyrio mirtimi paliudijo Kristų, tačiau mano Tėvynėje — daugiausia. Jie man patys didžiausi didvyriai ir kankiniai, nes mano broliai...

Kardinolo Suhard žodžiais: "Būti liudininku — tai taip gyventi, kad tas gyvenimas būtų neišaiškinamas, jei nebūtų Dievo".

Kokį aš noriu matyti kunigą?

Aš laukiu savo pateptojo brolio, tačiau ne su materialinėmis dovanomis. Gyvenu pasaulyje, visados kovodamas ir dažnai pralaimėdamas. Aš laukiu kunigo, atvykstančio su dvasinėmis gėrybėmis, su palaiminimu man ir mano šeimai.

Aš pasiilgęs dvasinių turtų, kurių jis, tikiu, daug daugiau turi už mane.

Jis, tarsi save skriausdamas, kitus turtina. Turėdamas galią atleisti, pats turi klauptis, maldaudamas atleidimo. Kartais Dievas, kaip jau yra pasiilgęs su žydų tauta, brandina savo misijai tautą ar tautas ištisus amžius...

Kartais leisdamas daužyti ir niekinti priešams savo altorius ir šventyklas, pakrikštytas tautas ir jų kunigus švarina ir rengia naujai misijai.

Kunigas yra mirtingasis žmogus su didžiomis dieviškojo tarpininko galiomis.

Šios eilutės parašytos 1978 m. a.a. kun. Karolio Garucko, S.J., kurį žmonės ir kunigai labai gerbė ir mylėjo, kurio kapas ir dabar yra uoliai lankomas, kurs tikrai visomis jėgomis stengėsi pats būti toks kunigas, kokį jis norėjo matyti.

Red.

DEIMANTAS IŠ GRANITO

HENRIKAS STASAS

Šiltas vasaros rytas dvelkė virš Madrido, kai mūsų traukinys paliko Chamartin stotį ir dundėdamas lėkė per bundančius priemiesčius į Kastilijos gilumą. Pro vagono langus staigiais šuoliais bėgo dideli ir mažesni miesto pastatai, nuo kurių driekėsi spalvinai šešėliai ir ryto saulėje teikė besisąpsančio miesto vaizdą.

Už Manzanares upės Madrido priemiesčių pastatai praretėjo. Mūsų traukinys dabar pradėjo kopti į Kastilijos aukštumas. Palikus didmiestį, čia buvo tikra akims atgaiva, nes abiejose geležinkelio pusėse žaliavo skėtinės pušys, o virš jų švietė žydras ryto dangus. Tačiau traukiniui greit lekiant, vaizdai keitėsi lyg kaleidoskope. Žalios pušys greit pranyko, ir liko tik saulės nudegintos rudos uolos, nuo kurių sklindantis vidurvasario sausros kvapas buvo jaučiamas net vagone. O iš žemės iškilusios didžiulės uolų atskalos atrodė lyg sargybų postai ar kariniai bunkeriai, saugojantys šią uolų ir šventųjų žemę.

Vykome į pačią Kastilijos širdį — į Avilą, kurią baskų rašytojas Miguel Unamuno pavadino "Deimantu iš granito". Avilos granitines sienas ir bokštus netikėtai pastebėjome, važiuojant iš Salamankos į Madridą. Tą vakarą iš pravažiuojančio traukinio Avila atrodė lyg milžiniška pilis, iškalta iš vieno granito gabalo. Vaizdas buvo nepaprastai įspūdingas, nes saulė tuomet jau slėpėsi už miesto sienų, nudažydama šį milžinišką granito kolosą rausvai violetine spalva. Tad turistinio smalsumo vedini, vykome sekančią dieną į Avilą, kuri tik už 70 mylių nuo Madrido. Traukiniui greit riedant per Kastilijos akmenynus, net nepajutom, kai prieš mūsų akis, lyg vizija, iškilo Avilos bokštai.

Išlipome nedidelėj stotelėj apie mylią nuo senosios Avilos sienų. Iš čia į senąjį miestą galima važiuoti taksiu ar keliauti pėsčiam. Nutarėme eiti pėsti ir gėrėtis gražiu vasaros rytu bei įspūdinga šio miesto

aplinka. Turizmui klestint, už miesto sienų išaugo jau naujas miestas su įvairiom parduotuvėm ir kitais turistus viliojančiais patogumais. O už jo, aukštumos viršūnėje, apsupta sienomis, senoji Avila. Ji, ryto saulės spindulių nušviesta, iš tolo mums atrodė lyg būtų tiesiog nuleista iš dangaus į dykumą. Kylant aukščiau ir artėjant prie sienų, mūsų veidus vis stipriau glostė šaltokas, nuo Gredos kalnų atkeliavęs vėjas, lyg primindamas, kad dabar esame 1200 metrų aukštyje. Mat Avila aukščiausiai nuo jūros pakilęs Ispanijos miestas, ir todėl jos gyventojai mėgsta pasigirti, kad jie gyvena arčiausia dangaus.

Apie pusvalandį pakeliavę, pasiekėm Avilos sienas. Pirmą kartą pamačius, jų milžiniška granito masė sukelia tiesiog nerealus fantastinio pasaulio vaizdą, kartu, žinoma, ir realios tvirtovės įspūdį. Todėl į jas negalima žiūrėti, kaip vien į istorinę liekaną ar fotografų mėgstamą objektą, bet tiesiog kaip į realią tvirtovę, saugojančią šį miestą jau 800 su viršum metų. Be to, tokia pat kovinga dvasia jaučiama ir kitoje sienų pusėje, kur rūmai ir bažnyčios taip pat atrodo, kaip kokie fortai. Į miesto fortifikacijos sistemą čia buvo įjungta net katedra, kurios viena dalis tiesiogiai prijungta prie didžiųjų sienų. Tačiau nežiūrint sunkios militarinės architektūros, tam tikrais atvejais šioj granito masėj galima įžiūrėti ir lengvesnį meninį aspektą, ypač kai sienas paliečia saulės spinduliai ir nudažo jų gelsvą granitą rausvai violetine spalva. Tada jos įgauna plastines formas, kaip Segovijos akveduktas. O kai tarp arkų auksiniai saulės spinduliai kovoja su šešėliais, granitas tada atrodo lyg, nustojęs svorio, kabėtų ore.

Kalbant apie Avilos sienas, reikia pirmiausia pastebėti, kad jos yra seniausios krikščioniškame pasaulyje ir geriausiai iki šiol išsilaikiusios. Vyskupas Don Pelaeyo 1090 metais pašventino jų pamatus.

Sienų statybai vadovavo du garsūs ano

meto architektai: Casandro ir Florin Pituenga. Prie statybos dirbo apie 2000 darbininkų, kurių tarpe buvo ir nemaža maurų, patekusių į ispanų nelaisvę. Todėl sienų varvinėje dalyje galima pastebėti ir mudejarų architektūros žymių. Sienų perimetras 2,5 km. Jose yra 88 bokštai ir 9 didingi vartai. Vartai labai įspūdingi, aukštai iškilusiom arkom ir įdomia dekoratyvine ornamentika išpuošti. Daugumas jų pavadinti šventųjų vardais: Puerta de San Vicente, Puerta de San Segundo, Puerta de Santa Teresa ir t.t.

Iš Šv. Teresės aikštės, kurios centre stovi didžiulė jos statula, pro Puerta de Alcazar patekome į *senąją* Avilą. Šie vartai yra didžiausi ir puošniausi. Jų sunkūs granito blokai mena daug žiaurių kovų ir triumfalinių švenčių. Jiems atsivėrus, vieną šaltą, saulę ir sniegu spindinčią dieną su didele dvaro svita į gatvę išėjo karalienė Izabelė. Tai buvo jos karūnavimo diena, ir gatvėje ją pasitiko džiūgaujanti minia, nuolat šaukdama "Viva la Reina!"

Tačiau visų čia vykusių iškilmių ir kovų momentai paliko tik istorijos puslapiuose. Šiandien pro juos keliauja tūkstančiai turistų iš viso pasaulio, zuja automobiliai ir kitokios susisiekimo priemonės. Įdomu stebėti, kai baltom pirštinėm pasipuošęs policininkas tvarko tą margą judėjimą. Įėję pro vartus, iš karto pastebėjome prie sienos prisilijusią didingą Avilos katedrą. Nors iš pirmo pamatymo ji buvo daugiau panaši į granito kalną, negu maldos namus. Tik arčiau priėjus, išryškėjo jos puikus fasadas, kurio priekyje grandinėmis surakinta grąnitių liūtų eilė atrodė lyg saugotų šią istorinę relikviją ir joje esančias meno vertybes. Šalia jų, kaip prie bažnyčių įprasta, sėdėjo keletas senyvo amžiaus vyrų ir keletas moterų, kurios taip pat atrodė suakmenėjusios, lyg terakotinės figūros.

Nuo katedros nesulaikomai žvilgsnis kryo į dešinę, į nepaprastai gražius Casa de Valderrabanos rūmus. Rūmų nepaprastai įdomi architektūra su dvigubom arkom, vitražais ir sienose spalvinga heraldika. Šią puikią vilą karalius 1462 metais dovanavo narsiam karvedžiui Gonzalo Davila, laimė-

Šv. Teresės bažnyčia.

H. Staso nuotr.

jusiam Gibraltoro mūši. Tačiau katedra vis dėlto lieka šio miesto dėmesio centre. Jos ryškus tvirtovės charakteris, iškylantis iš bendro architektūrinio plano, nepaprastai darniai sujungtas su meniniais fasadais ir juose vyraujančiomis skulptūromis. Plastinis menas ypač originaliai iškyla šiauriniame fasade, kur stebuklingai gražios apaštalų figūros išdėstytos ant penkių arkų.

Pro pagrindinio fasado duris patekome į katedros vidų. Įspūdingos rausvo granito ir šviesaus smiltainio sienos iškelia vidinę erdvę, kuri čia padalinta į tris navas. Vidu-

Avilos katedra.

H. Staso nuotr.

ryje dvi eilės klunicensijos stiliaus kolonų, tarp kurių prietemoje iškyla keletas XV šimtmečio skulptūrų. Minėtas kolonų stilius bažnyčių architektūroje gana retas, todėl verta pažymėti, kad jis kilęs iš Prancūzijos miesto Cluny. Ten viduramžiais buvo įsikūrusi Kluniacenzijos kongregacija, kuri pasižymėjo statybomis, ir jos sukurtas statybinis stilius turėjo įtakos ir į kitų kraštų architektūrą.

Katedroje tarp kitų koplyčių didumu ir meno turtais išsiskiria Capilla Mayor, kuri statyta iš šviesaus smiltainio romėnų stiliu-

mi ir išpuošta Pedro de Berruguette ir Juan Borgona tapybos darbais. Ypač įdomūs Berruguette piešiniai, kurie išdėstyti 24 plokštėse ir vaizduoja 4 evangelistus, 4 daktarus, askezę ir maldą. Už koplyčios labai monumentalus vysk. Alonso de Madrigal, arba kaip jį mėgdavo pravardžiuoti "El Tostado", sarkofagas. Jis buvo nepaprastai mažo ūgio. Pasakojama, kad popiežius Eugenijus visada liepdavo jam atsistoti, kai šis priklaupęs siekė bučiuoti jo žiedą, kitaip nebūtų pasiekęs. Šis vyskupo sarkofagas laikomas tikru meno šedevru. Tai darbas garsaus Vasco de la Zarza, kuris pirmas Ispaniją supažindino su Toskanos renesansu.

Katedroje yra dar dvi koplyčios, vertos dėmesio — tai šv. Jono Evangelisto ir pirmojo Avilos vyskupo San Segundo. Šiose labai daug Isidro Villoldo alebastro darbų bei spalvoto metalo arnamentikos. Katedros choras ir didysis altorius garsaus Salamanikos meistro Garcia Crespo. Tai ištisi plate-résque stiliaus medžio drožiniai.

Iš apytamsės ir menu prisotintos katedros išėjome į šviesią ir vidudienio saulės prikaitintą Calle del Tostados gatvę. Šia gatve eįjome toliau į San Vicente baziliką. Tačiau čia beveik kiekviename žingsnyje susiduri su kuo nors, kas nematyta, įdomu. Štai ištaigingi Casa de Valada rūmai, kurie mūsų dėmesį atkreipė įdomiu bokštu ir savotiškais skydais, atremtais į liūtų galvas. Toliau San Vicente aukšti, sunkių granito blokų vartai, pro kurių arką pastebėjau ir pačią baziliką. Tai gražus, šviesaus smiltainio, romaniško stiliaus pastatas, kurio fasadas išsiskiria nepaprastai gražiais karnizais. Erdvus ir pakankamai apšviestas vidus suteikia šiems maldos namams tam tikro jaukumo. Čia tarp įvairių skulptūrų ir kitų meno darbų ypatingai išsiskiria 207 alebastro figūros, vaizduojančios kovą doros su nuodėme.

Apie šios bazilikos statybą yra sukurta įvairiausių legendų. Viena iš jų pasakoja, kad ją savo pinigais yra pastatęs turtingas žydas, kuris stebuklingu būdu išsigelbėjo nuo mirties. Anais laikais šioje vietoje pagonys buvo nužudę tris pasikrikštijusius brolius ir jų kūnus numetę prie kelio žvė-

rims suėsti. Tuo keliu eidamas žydas, pamatęs lavonus, pasiėaipė ir keliavo toliau. Tačiau tuo metu ant uolos tupėjusi gyvatė šoko ant žydo ir pradėjo jį smaugti. Gyvatė jį smaugė tol, kol šis sutiko krikštytis. Priėmęs krikštą, išsivadavo iš gyvatės ir trijų kankinių garbei pastatė šią baziliką.

Išėjus iš San Vicente bazilikos, Aviloje jau buvo jaučiamas vidudienio kaitros poilsio laikas, t.y. ispaniška siesta. Didžioji aikštė jau buvo automobiliams uždaryta. Siestos metu čia vaikšto tik pėsti, o vietiniai naudojami daugiausia asilų transporto priemonėmis. Pėsčiųjų tarpe čia galima sutikti daugiausia turistų. Vietiniai, ypač jaunimas, iš turistų išsiskiria savo gražia ir tvarkinga apranga, plaukų šukuosena ir t.t. Ypač jaunos mergaitės daugiausia stambiom, juodom kasom ar gražiom mantilom pridengusios plaukus. Tik senyvo amžiaus moterys juodom skarom pridengusios galvas ir rankas iki alkūnių. Šios paprastai traukia bažnyčių link ir beveik nepastebimos dingsta už jų durų.

Čia pat už didžiųjų sienų radome jaukų kampelį, kuris atrodė labai tinkamas siestai. Čia žaliavo keletas jakarandos medžių, po kuriais stovėjo ir patogūs suolai poilsiui. Priekyje tvarkingai prižiūrėta pievelė su gėlynais, o takų pakraščiai nusodinti rožėmis. Tarp gėlynų pievoje "ganėsi" ir keletas riebių granito kiaulyčių. Tai įdomus senųjų keltiberų meninis palikimas, kuris, šalia Avilos sienų, sudaro kitą labai brangią istorinę liekaną. Reikia pastebėti, kad Avilos apylinkėse tokias kiaulių ir bulių skulptūras galima daug kur pastebėti, ir jos tapo beveik šio krašto simboliu.

Po pavėsingų medžių pailsėję ir kiek pasistiprinę, keliavome toliau į dar nematytas Avilos vietas. Tačiau pirma nutarėm palipti laiptais į Avilos sienų viršų pasigėrėti bendra šio miesto panorama, nes visko vieną dieną vis vien nebus įmanoma pamatyti. Čia pat buvo ir laiptai, kuriais galėjome pakilti net į patį bokšto viršų. Diena buvo nepaprastai šviesi ir puikus matomumas iki Gredos kalnų. Bendras vaizdas iš viršaus buvo gana dramatiškas — jungiantis kont-

Tipiška Avilos gatvė,

H. Staso nuotr.

rastinę uolų ir dangaus spalvą. Tik netoli sienų vingiuota Adajo upės juosta atrodė lyg nukelta dalis dangaus mėlynės į žemę. Čia buvo matomas ir senas romėnų statytas tiltas per Adajo upę, per kurį tęsėsi pilkas kelias į Salamanką. Skaičiau, kad tuo keliu mažoji Teresė su savo broliuku Rodrigo vieną rytą buvo suplanavusi keliauti net iki Afrikos ir ten mirti kankine už Kristų. Kitame kampe matėsi seni gėlėse paskendę kapai. Tai tokia ir buvo šv. Teresės jaunystėje išgyventa aplinka, kuri kūrė ir ugdė jos vidinį pasaulį ir brandino jos sieloje tikrus gyvenimo deimantus.

Avilos sienų bokštai.

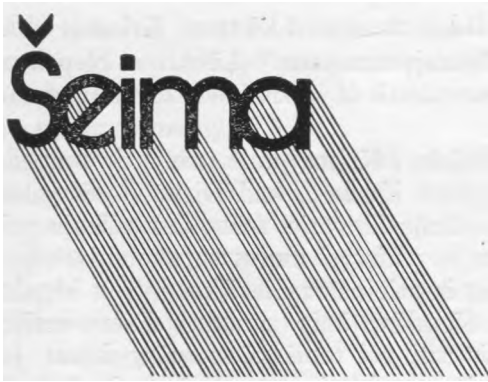
H. Staso nuotr.

Už rusvų uolėtų tolių ir banguojančių aukštumų šią popietę labai ryškiai buvo matyti violetiniai Sierra de Gredos kalnai, kurių tamsūs siluetai tiesiog atsimušė į kristalinių žydrą dangų. Tad šiuose uolėtuose toliuose per šimtmečius ir susikristalizavo toks gilus religingumas ir misticizmas. Net šių uolų atsiradimą supa įvairios mistinės ir religinės legendos. Pagal vieną jų, Kristus, keliaudamas per plikas, saulės nudegintas Sierras, buvo šia nykia aplinka taip sujau-dintas, kad per jo skruostus pradėjo riedėti ašaros. Jos, nukritusios į žemę, suakmenėjo ir ilgainiui virto uolomis.

Dabar atsisukome veidu į pačią Avilą, kuri iš viršaus šią saulėtą popietę atrodė, kaip milžiniškas dailininko tapytas paveikslas sunkiuose mūro rėmuose. Tačiau laikas neleido ilgiau grožėtis šia pasakiška panorama, ir siaurais akmeniniais laiptais nusileidome vėl atgal į tą mistinę Avilos atmosferą. Vaikščiodamas čia siaurom gatvelėm ir stebėdamas jų gyventojus, susiduri ne tik su viduramžių nuotaika, bet ir su gyva Kastilijos dvasia, kuri čia iškyla misticizmo, karžygiškumo ir religingumo sinteze. Čia viskas atrodo taip centruotai, ir iš karto pastebi, kas Kastilijai būdinga ir originalu. Todėl neveltui sakoma, kad iš visų Kastilijos miestų Avila yra kastiliškiausia. Nors čia nėra aikščių, kaip Salamankoj, katedrų, kaip Burgos, ir akvedukto, kaip Segovijos, tačiau Avila savyje yra sukoncentravusi pačią Kastilijos esmę: jos charakterį ir dvasią.

Vaikščiojant Avilos gatvėmis, atrodo, lyg vartytum istorijos lapus. Čia ne tik viduramžiai iškyla, bet daug ankstyvesni amžiai. Čia galima sutikti keltiberų, vestgotų, romėnų ir maurų paliktų istorinių žymių.

Bet graži popietė slinko į vakarą, ir sienų šešėliai jau buvo uždengę pusę plačios Calle de San Segundo gatvės. Tad skubėjome bent trumpai aplankyti šv. Teresės vienuolyną ir bažnyčią. Siaurom gatvelėm pasiekėm prie pat Avilos sienų esantį šv. Teresės vienuolyną. Jis čia buvo pastatytas 1636 metais toje vietoje, kur stovėjo Cape-da šeimos namas. Šiame name gimė ir šv. Teresė. Su vienuolynu neteko susipažinti. Aplankėme tik prie jo esančią šv. Teresės bažnyčią. Pati bažnyčia nedidelė, romaniško stiliaus, gražiu fasadu su nemaža šventosios skulptūra virš pagrindinio įėjimo. Vidus gana kuklus, be ypatingų meno brangenybių. Tik virš pagrindinio altoriaus įdomus, nemažas šventosios paveikslas. Jos gimimo kambario vietoje įrengta nedidelė koplyčia. Taip pat labai kukli ir skirta daugiau maldai bei meditacijai. Iš koplyčios išėjimas į nedidelę uždara terasą, už kurios sodelis su mažu fontanu ir kuklia šventosios statula. Bažnyčioje yra keletas šv. Teresės relikvijų, tačiau daugiau jų saugoma Encarnación vie-

ŽODŽIUI ĮSIKŪNIJUS

Kun. Jonas

Elenute, Juozai,

Reiktų šūkte šūktelt: "Linksmų Kalėdų švenčių!" Deja, tas šūkis yra jau tiek nudėvėtas, kad daugelis nebeįžiūri jame tikrojo turinio. Todėl savo kalėdinius linkėjimus Jums taupau iki laiško galo, tikėdamasis, kad bus prasmingesni.

Daugiur regiu net skoningai meniškai įrengtas Kalėdų prakartėles. Žinau, jos pavaižduoja varge gimusį žmonių, kaip mes, kūdikį, ir tikiu, jog tas kūdikis yra drauge ir "Dievas iš Dievo, tikras Dievas iš tikro

nuolyne, kur jį, atsiskyrusi nuo pasaulio, išbuvo 29 metus. Ten saugomi ir jos rankraščiai bei kiti eksponatai iš jos turiningo gyvenimo ir veiklos. Tačiau Aviloje beveik kiekvienas grindinio akmuo galėtų liudyti šios didžios šventosios gyvenimą ir veiklą.

Negalėjome daugiau gilintis į šios šventosios Aviloje paliktus pėdsakus, nes turėjome skubėti į stotį, kad patektume į paskutinį šio vakaro traukinį. Visa diena, praleista Aviloje, slegia ne tik turistų pečius, bet ir jausmus bei protą. Tad grįžtant į Madridą, reikia nuo savęs numesti dalį balasto, jei nori tapti lengvesniu ir linksmesniu. Viena ispanų romanų rašytoja apie Avilą taip išsireiškia: "Avilos oras mane daro atsakomingesnę ir geresnę. O prieš pradėdama kalbėti, aš, kaip tie gerieji kastiliečiai, pirma pagalvoju, kad mano žodžiai būtų teisingi".

Dievo". Susidūręs su Dievu tapusiu gležnučiu žmogišku kūdikiu, mano protelis ima svaigti. Tartum erkė siurbiasi į mano smegenis ir neduoda ramybės klausimas: "Kodėl? Kodėl Tu, Jėzau, šitaip užgimei?"

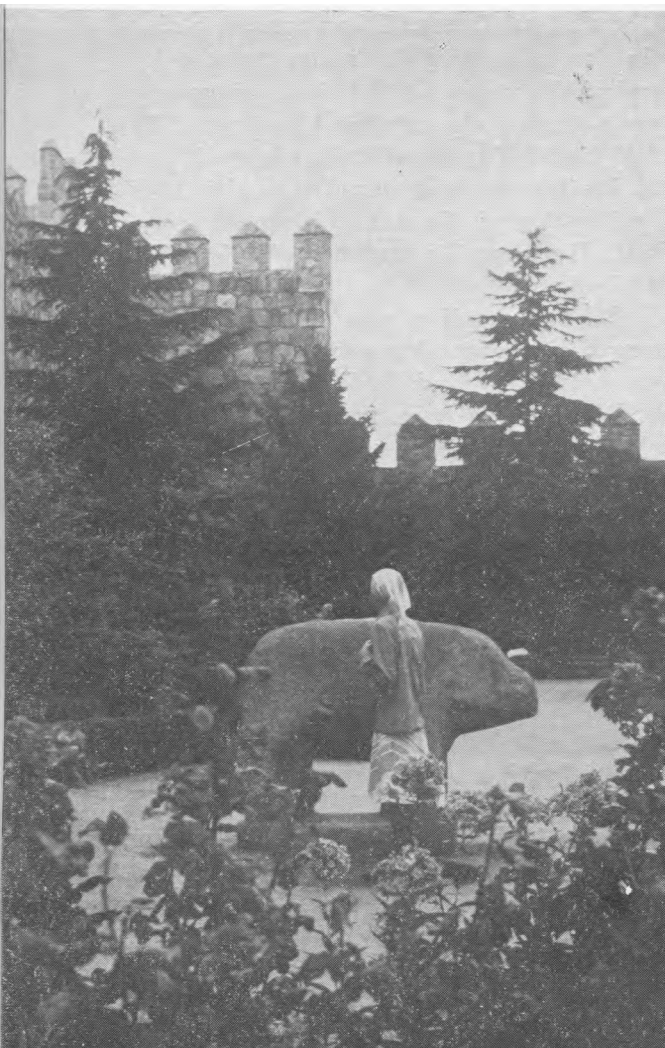
Po ilgesnio laiko pagaliau pradėjo blykčioti atsakymai. Tie dar labiau mane apstulbino. Iš prakartėles tartum ir girdžiu tą Kūdikį sakant:

"Gimiau, atėjau pas jus, žmones, sumegzti jūsų nutraukto ryšio su Kūrėju-Dievu. Atėjau parodyti, kodėl jūs egzistuojate, kodėl leidžiama jums gyventi. Atėjau, kaip visi žmonių kūdikiai, palengvinti jums suėiti su manim į gyvus šiltus santykius, o per mane ir su Dievu. Štai kas yra vienintelis jūsų egzistencijos, jūsų gyvenimo tikslas-uzdavinyš".

Bet, Viešpatie, kame Tu ir mes atsidurime, užmezgę gyvus santykius su Tavimi? Ar mes tapsim Tavo sekėjais?

"Paskutinis tavo klausimo žodis "sekėjai" yra nevykęs. Krikščionis negali būti tik manęs "sekėjas". Jis turi tapti "vadovas". Aš ateinu vadovauti ir žodžiais, ir darbais, visu savo gyvenimu ir mirtimi. Vadovauti! Susijungę su manimi, jūs pakeisite savo santykius su žmonėmis, imsit kitaip žiūrėti į savo darbą ir kitaip jį vertinti. Net ir į visą savo gyvenimą bei mirtį kitaip žiūrėsite. Į jus nusižiūrėję jūsų draugai ir artimieji irgi ims keistis".

Tas prakartėles Kūdikis, prabilęs į mus tokiais negirdėtais žodžiais, juos patvirtino visu savo gyvenimu ir mirtimi. Ar tai nebūtų tikrai "gera naujiena"? Ar ne naujiena, kai Jis sako: "Mylėkit savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus" (Mt 5,44)? "Kas užgaus tave per vieną skruostą, atsuk ir antrąjį" (Lk 6,29). Arba: "Per daug nesirūpinkite savo gyvybe, ką valgysite, ką gersite, nei savo kūnu, kuo vilkėsite" (Mt 6,25). "Nesibijokite tų, kurie žudo kūną... Nieko nesibijokite..." Pagaliau kad ir Jo įspėjimas: "Kas išsaugo savo gyvybę, praras ją, o kas praranda savo gyvybę dėl manęs, — atras ją" (Mt 10,39). Jėzui šitaip kalbant, pasaulis pastatė ausis klausytis. Vieni piktinosi, kiti abejojo, treči džiaugėsi ir pa-

Keltiberų skulptura.

H. Staso nutr.

tikėjo. Tokios naujienos jie dar nebuvo girdėję. Argi galima žmogui taip gyventi? Jėzus savo gyvenimu ir elgesiu parodė, kad galima. Geriau sakant, ta Jėzaus "geroji naujiena" nebuvo jo žodžiai. Naujiena buvo tie žodžiai, "paversti gyvu kūnu" — jo darbai. "Žodžiai niekada nėra naujiena; naujiena yra tiktai veiksmai-darbai", — pastebi vienas rašytojas. Ne vien Dievo, bet ir pasaulio akyse mūsų žodžiai verti tik tiek, kiek jie "įsikūniję" darbai. Todėl ir šiandien būti Jėzaus liudytoju, tikrai krikščioniško gyvenimo liudytoju, gali būti tik tas,

kas išdrįs duoti savo kūną tai Kristaus žodinei "gerajai naujienai" įkūnyti. .. Nepakenka per dantis ir lūpas iššvokščiamo oro žodžių.

Žiūriu į Kristų prakartėlėje, ir pradeda vis labiau išaiškėti, kad Dievo Žodis įsikūnijo Jėzuje Kristuje, mūsų žmogiškoje prigimtyje, padaryti mums „suprantamą, viliojančią ir prieinamą dieviškos meilės begalybę“. Šiandien, kaip anuomet. Dievo meilės Žodis turi vėl tapti kūnu mūsų kūne. Jei mes jam neduosim savo kūno, jo "geroji naujiena" liks pasauliui tušti žodžiai, ne tikrovė. Tai galioja man ir jums. Mes turim duoti Kristui ne lavoną, bet gyvą, šiltą, pulsuojantį savo kūną, su visa siela ir jos galiomis. Tik tada jis ir šiandien prieis prie kitų žmonių protų ir širdžių! Kadangi Nijolė Sadūnaitė, Sibiro nežmoniškose sąlygose gyvendama ir darbuodamasi bei bendraudama su žemiausiai puolusiomis merginomis ir moterimis, atidavė save Kristui, ne tik apie jį kalbėjo, bet ypač elgėsi, kaip Kristus elgtųsi, daugelis tų vargšių ją pamilo, apgailestavo, kai reikėjo išsiskirti. Ar tai neparodo įsikūnijusio Dievo Žodžio galybės ir žavingumo mūsų laikais?

Šv. Paulius, didysis tautų apaštalas, rašė romėnams (12,1-2): "Vardan Dievo gailestingumo aš prašau jus, broliai, aukoti savo kūnus kaip gyvą, šventą, Dievui patinkančią auką, kaip dvasinį Dievo garbinimą. Ir nesekite šiuo pasauliu, bet pasikeiskite, atsinaujindami dvasia, kad galėtumėte suvokti Dievo valią — kas gera, tinkama ir tobula".

Kristui pavedę savo kūnus, netapsime keistuoliai, kaip ir jis neatrodė keistuolis, o buvo patrauklus, mielas, žmoniškas, taip kad minios jį vaikėsi ir vaikučiai jo nebijojo. Kristus neatėjo sunaikinti žmonių kūno, viso to, kas tikrai yra žmogiška, o atėjo tą žmogiškumą įtraukti į dieviškojo gyvenimo laimės sūkurį. Ir ką tai reiškia?

Tai reiškia, kur mes begyventume ar buvotume, ką beveiktume — namie, mokykloje, darbe, pasilinksminimuose, išėję su draugu pabendrauti, — mes visada atsimeiname esą gyvos aukos Kristui, esame atidavę save Jėzui, todėl visa tai turi duoti garbę Dievui.

Tik tada vėl sužibės žemėje Dievo tiesa, meilė, jo vertybės, jo mirties ir prisikėlimo triumfas; tada bus aišku koks konkretus yra jo buvimas mumyse.

Kad galėtume šitaip visiškai atiduot save (savo kūnus) Kristui, reikia išsivaduoti iš mūsų kultūros pinklių. Reikia nepasiduoti polinkiui vis derintis prie kitų, eiti su minia, ir nesibijoti, kad nebūsi populiarus ir priimtinas saviškių supasaulėjusių draugu.

Jaunimas neretai mano, jog suaugusieji esą komformistai — prisitaikėliai prie senų pažiūrų ir papročių. Be abejo, yra ir tokių. Tačiau manyčiau, jog ne mažiau ir jaunimo yra tikri prisitaikėliai prie savo grupių galvosenos, elgesio, dorovės, kalbos, rūbų standartų, kaip ir suaugusieji. Tai suprantama. Jaunimas jaučiasi nesaugus, neužtikrintas. Jis tebeieško pats savęs, (savo identiteto), t.y., kas aš esu, ko aš esu vertas. Jaunam žmogui yra labai sunku jaustis vienam. Jis ieško saugumo savo amžiaus draugų aplinkoje. "Mes visi tokie". Reikia drąsos eiti gyvenimo keliu ne vienam, o eiti su Kristumi, ne su masės siūloma kultūra.

Nesakau, kad mūsų kultūra būtų perdėm bloga, ar kad tikri krikščionys iš principo turim būti visai kitokie, negu mūsų aplinka. Mes kultūros nepasmerkiame, bet tik stengiamės išsivaduoti iš jos diktatūros, būti laisvi su ja santykiuodami, ne jos vergai

Paulius, liepdamas "nesekti pasauliu", sako, jog, atidavę save Kristui, turim pirmą vietą statyti savo ištikimybę jam, ne kultūrai ar savo draugų polinkiams ir nusiuteikimams. Jo principai ir idealai bus mums svarbesni už tai, ką "žmonės" daro, dėvi, vairuoja, rūko, ko jie siekia savo gyvenimu, ar ką apie mus sako. Toks mūsų nusiteikimas bei ryštas yra būtina sąlyga užsimegzti nuoširdžios meilės santykiams su Viešpačiu. Norim ar nenorim, mes neišvengiame apsisprendimo, kam atiduosim pirmenybę — Kristui ar pasaulio kultūrai... Pažįstant šių laikų krikščionių gyvenimą, reikia pripažinti, kad didelė dauguma yra apsisprendusi už pasaulio kultūros vertybių pirmavimą, ne už Jėzų Kristų. Ir taip Betliejaus tvartelyje mums užgimusi dieviškoji begalinė išmintis

ir meilė yra pasmerkta tame tvartelyje ir pasilikti, neišeiti į pasaulį, neuždegti jo dieviško gyvenimo ugnimi...

Pauliaus žodis "pasikeiskite savo dvasia" reikalauja iš mūsų pakeisti savo galvosena, nusiteikimus, ką mes branginame, ko nebranginame. Reikalauja persiimti Kristaus galvosena, dieviška galvosena, į viską žiūrėti iš amžinojo Dievo-Meilės taško. Kame kitur šiandien pajusime Kristaus galvosena, jo nuotaikas, jei ne Evangelijose ir apaštalių laiškuose, jei ne Bažnyčios mokymuose? Prieš pat grįždamas pas savo dangaus Tėvą, Jėzus liepė savo apaštalams: "Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai. Kas įtikės ir pasikrikštys, bus išgelbėtas, o kas netikės, bus pasmerktas" (Mk 16,16). Labai gaila, jog daugeliu atvejų tas Evangelijos skelbimas yra tik žodinis kartojimas to, ką Jėzus pasakė, bet užmirštama savo kūnu, savo gyvenimu paliudyti, kad tai, ką jis sako, ir šiandien yra gyvenimiška, yra kupina dieviškos jėgos, šviesos, širdims ramybės ir laimės. Ne mažytė saujelė Kristaus apaštalių laimėjo Išganytojui visą anų laikų Romos imperiją. Kiekvienas krikščionis stengėsi būti antras Kristus, rodyti savo aplinkai krikščioniško gyvenimo prakilumą, grožį ir laimę. Kiek mūsų vadinamų "eilinių tikinčiųjų" šiandien jaučia šventą savo pareigą ir garbingą privilegiją panašiai atiduot save Kristui ir jo dieviškos karalystės reikalams?

Stebint Kalėdų prakartėlę, iškilo dar ir tokios mintys, tartum pats Kūdikis saktų: "Žiūrėk, ar aš, Dievo Sūnus, čia gulėčiau, ar per šimtmečius žavėčiau milijonus širdžių, ir už mane guldytų savo galvas, jei mano Motina Marija nebūtų davusi gyvo savo kūno man įsikūnyti? Duok ir tu man savo kūną, tai aš ir tavyje įsikūnysiu, ir tavyje, su tavim prieisiu prie šių laikų pasaulio žmonių, ir mudu nuveiksim didžių dalykų, kaip Marija!"

Kaip galėtų kilnios širdys neigiamai atsiliepti į to mielojo Kūdikio tokį nuoširdų prašymą?

Betliejaus Kūdikis švelnus, gležnutis, malonus pasižiūrėti. Tokie kūdikiai papras-

Dvigubų sienų vartai.

H. Staso nuotr.

tai laimi ir grubių vyrų širdis. Bet ar tuo savo gležnumu Dievas parodė jau visą savo meilės didybę? Ar ne didesnę, ar ne siaubingai galingesnę meilę jis parodė prikaltas prie kryžiaus? Jei nematytume savomis akimis nukryžiuoto Dievo Sūnaus, niekad netikėtume, kad tai yra galima! Tai jau būtų tikras meilės pamišimas! Kur dingio dieviškoji išmintis?

Čia ir glūdi dieviškos meilės misterijaspaslaptis. Mes tik galim tikėti, ar netikėti, jog "Nėra didesnės meilės už tą, kuri duoda savo gyvybę už draugus". Ar Kristus neta-

po mūsų draugas? Ar mes nenorim būti jo draugais? Tai kaip neduotume jam savo kūno mummyse apsigyventi ir veikti per mus?

Štai eina mišios prie galo. Kunigas iškelia mažutę ostiją ir sako: "Štai Dievo Avinėlis, kuris naikina pasaulio nuodėmes, laimingi pakviestieji į Avinėlio puotą", ir atnešęs ją, duoda mums: "Kristaus Kūnas". Gyvas prisikėlusio garbingo Kristaus kūnas! Gaunu tą patį Jėzų Kristų, kuriuo žavisi amžinosios laimės dalyviai danguje! Kunigas tik pakartojo Jėzaus įsakymą: "Imkite ir valgykite... tai yra mano Kūnas. . . Jei nevalgysite Žmogaus Sūnaus kūno ir negersite jo kraujo, neturėsite savyje gyvybės! Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas turi amžinąjį gyvenimą, ir aš jį prikelsiu paskutinįją dieną. .. Mano kūnas tikrai yra valgis, ir mano kraujas tikrai yra gėrimas. Kas valgo mano kūną ir geria mano kraują, tas pasilieka manyje ir aš jame" (Jn 6,53-56). Ar neturėčiau pasijusti visai pri-trenktas, jei tikrai tikiu, kad toje mažytėje ostijoje, ar vyno gurkšnelyje gyvas Jėzus ateina pas mane! Kokiais jausmais kunkuliuodamas, turėčiau šaukti: "Viešpatie, tu ateini pas mane? Aš nesu vertas! Aš tik žemės dulkelytė ir tai dar nelabai švari, o Tu — Švenčiausias!"

O ko jis prašo iš manęs? Duoti jam savo kūną, į kurį jis atėjęs, galėtų toliau gyventi šiame pasaulyje ir jį atnaujinti. Koks turėtų būti žmogaus nejautrumas, sukietėjimas to nevertinti, vengti jį priimti, neduoti jam savęs! Ir tokių yra milijonai, net tikinčiais katalikais besivadinančių!

Elenute, Juozai, laikas baigti tą ilgoką kalėdinį laišką. Dabar visa širdimi šaukiu Jums: LINKSMIAUSIŲ KALĖDŲ ŠVENČIŲ! NES JŪS PRIIMATE ĮSIKŪNIJUSIĄ DIEVIŠKOS MEILĖS BEGALYBĘ! TAPKITE GYVAIS JOS KŪNAIS IR DRĄSIAI DŽIAUGSMINGAI SKELBKITE PASAULIUI, KAIP TIE BETLIEJUN ATBĖGĘ IR KŪDIKĮ PAMATĘ PIEMENYS AR IŠMINČIAI — MES REGĖJOME JO ŽVAIGŽDĘ IR ATĖJOME NE TIK JĮ PAGARBINTI KALĖDŲ NAKTĮ, BET IR ATNEŠĖME JAM SAVO DIDŽIAU-

Vėžys, širdis, meilė, gydytojas, ligoninė ir... antroji vienvietė (V)

Vytautas Kasniūnas

PIRMAS SKAMBUTIS...

"Goda. .. Tu mano svajonė... Tu čia ateisi godų svajoti, ilgesio dainą jūrai dainuoti. ."

Goda paliko universiteto studijas, baiginius egzaminus ir dabar mendo ežero pakrantės smėlį, rankioja įvairiaspalvius akmenėlius, lyg iš jų norėdama pastatyti svajonių pilį...

Goda — pirmasis vardas, mamos poezijoje sukurtas. Antrasis vardas — Neringa, jai duotas tėvo, kilusio iš Neringos žvejų šeimos. Tėvas norėjo, kad šis vardas primintų jūros audras ir tylūs rytmečius, jo išgyventas vaikystės dienas žvejų kaimelyje. O jam, Daliui, ji buvo jo meilės žodžiais pakrikštyta Dalia — jo gyvenimo laimės dalia. .

Jau trečia diena, kai Goda vieniša vaikšto ir mena poezijos rinkinyje rastus žodžius: "Tu čia ateisi godų svajoti, ilgesio dainą jūrai dainuoti. . ." — "Oi ne, oi ne!" — ji ėmė balsiai šaukti, mesdama į ežerą surinktus akmenėlius... "Tik ne ilgesio dainą dainuoti! .." Ir kuo balsiau šaukė, tuo labiau ilgesys širdį slėgė.

"Goda — tu mano svajonė!" — rodos, klykė žuvėdros. "Goda — tu mano svajonė!" — su atsimušusiomis į krantą ežero bangomis skambėjo Daliaus balsas. Ir tada ji juokėsi, kvatojo. . . Juokėsi iš Daliaus pasakytų meilės žodžių. Kvatojo, prisiminusi, kai ii svaigo jo glėbyje. . "Tu nemyli manęs!" — mena jam pasakytus žodžius, mena tą stebėtiną jėgą, kai jį atstūmė ir išėjo į tamsią naktį. Išėjo į universiteto sodą ne Goda-svajonė, bet Neringa — padavimuose apdainuota milžinė. Gal dabar ir nedraskytų širdies apmaudas, jei būtų užtekę jam

kuždamų žodžių, dainuotos dainos apie šelmį bernelį, kad "dar ne jo valia". Laikas tikriausiai būtų lengvai užgydęs žaizdas. Bet dabar liko žaizda, gili žaizda viduje, apsi-
vylimas visa tuo, kas buvo svajonėse sukurta. . Kad nebūtų girdėjusi jo pasakytų žodžių: "Aš eisiu pas Salią ar pas tavo geriausią draugę Silviją. .. jos — tai ne tu..." Ir nuėjo. Nuėjo švilpaudamas. Nuėjo ir negrižo kitą dieną, lūkestyje praėjo dar keli vakarai.

Prisiminusi tą naktį, Goda ėmė švilpauti. Išmokusi iš Daliaus, dabar švilpavo įvairias melodijas. Mamai nepatiko Dalius, o labiausiai jo švilpavimai. Ji vis sakydavo, kad rimti vyrai nešvilpauja, prisiminusi kaimė girdėtus pasakojimus apie švilpautojus. "Jie švilpaudami ir gyvenimą prašvilpia", kartą ir tėvas pasakė. Švilpavimas ją nurmino, lyg grąžino į tėvų namus. Mintyse driekėsi dienos ir vakarai... Skaitė lyg iš knygos mamos poezijos žodžius, kartais tėvo "pamokslais" pavadintus. "Medlaižys! — ausyse suskambėjo žodžiai, pasakyti dėdės Anupro, — tas Dalius — tikras medlaižys!"

"Medlaižys, m e d l a i ž y s ! garsiai ėmė šaukti Goda, — jis norėjo tik pasismagu-
riauti, išskopti mano gyvenimo saldžiausią medų... tik tiek aš jam buvau reikalinga... Cha, cha, cha, — garsiai juokėsi, baidydama žuvėdras. — Nepavyko Daliui nuskinti ir atsikąsti rojaus obuolio, ir pabėgo vargšas adomėlis, mažytis, išlepintas adomėlis, kitur nuėjo pasiobuoliauti... cha, cha, cha. Švilpauk sau, mielas, kitom gegutėm, kurios deda kiaušinėlius į svetimus lizdus! Aš esu Goda! Aš Neringa! Palikuonė tos milžinės Neringos, kuri supylė kopas. Gal Goda ir būtų paklususi tavo norams, apsvaigusi nuo tavo glamonėjimų, bet ne Neringa! Pamatei, kokia aš esu moters dvasios milžinė! Eik ir ieškok žvaigždžių nykštukių, pasirink jas iš nykštukų karalystės. Aš esu milžinė Neringa, ir kovosiu su jumis, nykštu-

ŠIĄ DOVANĄ — SAVE PAČIUS. GYVENK IR VEIK MUMYSE IR PER MUS, MIELASIS, NUOSTABUSIS JĖZAU KRISTAU, VIEŠPATIE MANO, DIEVE MANO!

kais, mylimasis Daliau, brangusis nykštukai. .

Goda klaidžiojo ežero pakraščiu iki vidurnakčio, skaitydama žvaigždes, pilnačio mėnuliui save išsakydama. Grįžusi į palapinę, kurioje gyveno atsiskyrusi nuo visų, parašė trijų dienu ir trijų naktų rekolekcijų laišką, pavadinusi "72 valandų nuosprendis — praeities ir ateities kelias".

LAIŠKAS TĖVAMS

Žodžiai *Tėvas, Motina, Tėvai* ne tik ant popieriaus yra mano rašomi didžiosiomis raidėmis, ne tik kalbant iškilmingu tonu išeina iš mano lūpų, bet jie yra mano išgyventi ir įsigyvenę širdyje. Žodis "meilė", dažnai kartojama su įvairių įvairiausiais aspektais, kai ji riša mane su Jumis, mano mylimieji Tėvai, yra gyva jausmuose, apraiški santykiuose, spalvinga elgsenoje. Tikroji meilė nesikeičia su mėnulio atmainom, žvaigždžių judėjimo keliais, potvyniais ir atoslūgiais. Aš Jums rašau laišką po išsiskyrimo su Dalium, po trijų dienų asmeniškų rekolekcijų, praleistų Mičigano ežero pakrantėse. Mindžiojau kopų smėlį, norėdama pastatyti ateities gyvenimo pilį, apsigyvensi pirmąją meilę, juodose mintyse paskendus, kelis kartus gundžiau save aplankyti ežero dugne pasakų Kąstyčio rūmus, būriau "myli-nemyli", svaitydama į ežerą akmenėlius, žuvėdroms pasakojau savo gyvenimo dalia. Man vis rodėsi, jog mane lydi Judviejų mylinčios akys. šniokščiančios ežero bangos, rodos, minėjo mamos, jautrios poetės, eilavimus, kuriuos vadinau šeimos gyvenimo psalmėmis. Jos minėjo ir tėvo pasakytus žodžius. Jūs išauginote ir išauklėjote mane, moterį Godą, kad tęsčiau moters tradicijas, man įkvėpėte dvasines vertybes, lyg skolon paimtas iš legendarinės milžinės Neringos. Jūs rūpinotės mano ateitimi, mano laime, kad gyvenimo klystkeliuose surasčiau savąjį kelią. Aš esu laiminga, kad atkėlėte vartus į tą kelią, kuriuoėjo mama. Gal tas kelias dabar, pagal laiko metus, puošnesnis, bet ten įmintos mamos, senelės, prosenelės pėdos liko lyg akmenyje įkaltos. "Būk moterimi", pasakė tėvas, man švenčiant aštuonio-

liktąjį gimtadienį. Ir aš tame žodyje mačiau viską, ką Aukščiausiasis savo kūrinyje sudėjo. Aš buvau Judviejų dukrelė lepūnėlė. Bet ne žaislų daugybė apkrauta lepūnėlė, ne kaprizinga princesė, bet širdies meilės dukrelė, užgrūdinta visoms tvirtoms pažiūroms į pripažintas dorovės ir padorumo taisykles.

Aš mylėjau ir tebemyliu Dalių, nors ta draugystė ir buvo prieš Judviejų valią. Dalių dabar prisimenu, kaip mama jį vadindavo, švilpautoją švilpautoją, mergaičių išleptintą berniuką. Su vėju nušvilpė ir jo man sakyti žodžiai, meilės prisipažinimas. Aš, rodos, viską padariau, ką Goda turėjo padaryti, paklausiusi Neringos žodžių, tos legendarinės Neringos, kurioje sudėtos visos tėvų viltys, norai, siekimai.

Jūsų Goda Neringa

LAIŠKAS DALIUI

Sunku, labai sunku man buvo apsispręsti, ar rašyti Tau, Daliau, laišką. Pradėjau rašyti, vis tebegalvodama, gal dar per anksti rašyti, gal reikia palaukti. Nesu tikra, ar galėsiu viską parašyti, ką norėčiau. Ar iš viso Tau reikia rašyti? Nesu net tikra, ar Tu, gavęs mano laišką, jį skaitysi! . . Išsiskiriant Tu pasijuokei iš manęs, tai nenorėčiau, kad laišką duotum skaityti toms, kurių vardus minėjai ir sakei, kad eisi pas jas... Ir jei Tau dingtels mintis, kad aš pavydžiu, prisimink mūsų pasikalbėjimus, kad aš pavydo bacilomis nesu užkrėsta. Ta liga nesirgau ir nesirgsiu, aš jai turiu organizmo atsparumą, paveldėtą iš tėvų.

Mudu labai dažnai kalbėdavome apie draugiškumą ir kažkodėl sutardavome, kad mūsų draugystė bus amžina. Mes nekalbėdavome apie amžiną vedybinę draugystę, nes apie vedybas nesam užsiminę. Juokaudami mes rinkome vienas kitam, kas tiktų į Tavo ar į mano vedybinę porą. Abu sutarėme, kad ankstyvoje jaunystėje reikia ruoštis vedybiniam gyvenimui, bet ne jį išgyventi.

Mus artimai rišo pirmas draugystės įsakymas — būti atviriems. Tą atvirumą aš dievinau. Aš jį paveldėjau iš tėvų, ir Tu džiaugiesi, kad aš jį ir Tau perdaviau.

Kas man tikėjime yra maloniausia ir kas sunkiausia

Živilė Tomkutė

Šiais laikais yra sunku nuoširdžiai išreikšti savo tikėjimą. Aplinkui yra daug netikinčiųjų, kurie pajuokia arba nesupranta tikinčiojo rūpesčių dėl Dievo įžeidinėjimo. Išskyla daug nesusipratimų tarp draugų, kai paliečiami religiniai klausimai. Tikinčiojo kelyje yra daug sunkumų, nes gyvenime daugelis mano, kad žmogui laimę gali suteikti graži išvaizda, turtai, galingumas. Tačiau tikras tikėjimas žmogui suteikia daug laimės ir malonumo.

Kas tikėjime man suteikia daugiausia malonumo — tai žinojimas, be jokios abejonės, kad religija, kurią aš praktikuoju, yra Kristaus įsteigta, bet ne žmonių suformuota. Tas absoliutus tikėjimas, kad Švenč. Sakramente yra Kristaus Kūnas ir Kraujas, kad per šv. Mišias jungiasi Kovojančioji, Kenčiančioji ir Triumfuojančioji Bažnyčia ir kad aš esu tos sąjungos narė, man suteikia daug stiprybės ir malonumo. Pakalbėjusi su draugais, dažnai pagalvoju, kokia esu laiminga, kad Dievas man leido gimti tikra-

Mudu pasisakėme, prisipažinome vienas kitą mylį. . . Atsimeni?..

Goda nebaigė laiško rašyti. Sudraskyto laiško skiautelius išnešiojo vėjas po kopų smiltyną. . .

(Kitame numeryje rašysime apie Godos Neringos ir Daliaus vedybinį gyvenimą).

me tikėjime, kad man nereikia jo ieškoti, nereikia rūpintis ir abejoti, ar dar yra kas nors, ko aš nežinau, kaip tai daro kai kurie mano draugai.

Kiek daug yra malonumo, kai atsisakai kokio reikalingo dalyko ir sušelpi vargšą! Kai atsispiri draugų spaudimui ir neini žiūrėti netinkamo filmo. Kai aplankai vienišą senelį. Kai nepaimi pinigų už vaiko pasaugojimą. Yra labai daug malonių momentų mano tikėjime.

Nors ir labai stengiuosi eiti tikroju tikėjimo keliu, man yra sunkiausia įgyvendinti Dievo įsakymus. Pavyzdžiui, aš žinau, kad reikia mylėti artimą, bet kaip sunku mylėti tą, kuris tave apkalba ar pasisavina tavo nuopelnus. Žinau, kad turiu artimui padėti, jį paguosti, bet sunku prieiti prie nepopuliaraus, vienišo mokslo draugo, kai visi stengiasi būti populiarius ir tik su tokiais draugauja. Sunku bažnyčioje susikoncentruoti, kai nėra pagarbios laikysenos ar kuklaus apsiirengimo. Sunku dažnai eiti išpažinties, kai net kai kurie kunigai to nereikalauja. Blogų žodžių ir Dievo vardo vartojimas yra kasdieninis dalykas. Jei to nedarai, tai kiti pajuokia ir vadina "šventuolėliu". Jeigu nesugebi įmantriai kitų apgaudinėti, tai esi laikomas naiviu.

Išsiskirti iš masės, vykdamas Dievo įsakymus, yra sunkiausia, bet turėti tikėjimo ramybę yra maloniausia.

Į ką kreipti dėmesį, renkantis pašaukimą ar profesiją?

Aušra Jasaitytė

Kiekvienas jaunuolis, dar būdamas pradžios mokykloje, pradeda galvoti apie savo ateitį, ką jis darys, kaip jis gyvens.

Jauni žmonės daugiausia yra idealistai. Jie negalvoja apie pinigus, bet galvoja, ką jis gali gero gyvenime padaryti. Tačiau ši pažiūra, žmogui augant, keičiasi. Ir yra daug jaunų žmonių, kurie, kada ateina lai-

Šių metų Lituanistikos seminaro dalyviai: studentai ir lektoriai.

kas pasirinkti profesiją, žiūri į ateitį iš materialistinės pusės.

Įtaką jauniems žmonėms, pasirenkant sau profesiją, turi tėvai, draugai, aplinka.

Dažnai nepagalvojama apie sugebėjimus, apie vadinamąjį pašaukimą. Dievas kiekvienam žmogui yra davęs skirtingus gabumus, norus, sugebėjimus. Ir jeigu žmogus to neboja, nesvarbu kiek jis pinigų uždirbs, jis bus nelaimingas. Kartais neturtingas bat-siuovys yra laimingesnis už turtuolį daktarą ar inžinierių. Kiekvienas žmogus gyvenime turėtų daryti tai, ką jis sugeba, kas jam patinka, tada ir jis, ir žmonės aplink jį bus laimingi.

Negerai daro tėvai (aišku, norėdami savo vaikui gero), įkalbėdami vaikui profesiją, kurios jisai nenori.

Šiais laikais didžiausią įtaką, ypač jauniems žmonėms, daro televizija. Jaunimas mato televizijos aparate fantastiškiausius

dalykus, ir tai persiduoda į jų gyvenimą; jie nepajėgia atskirti fantazijos nuo realybės savo tikrame gyvenime.

Televizijos ir filmų pasaulis yra perdėtas ir nerealus. Jaunimas, sekdamas įvairiais gyvenimo pavyzdžiais, matytais televizijoje ir filmuose, gyvenime dažnai skaudžiai apsi-vilia. Religiniam gyvenime šiais laikais trūksta kunigų ir vienuolių. Ir tai atsitiko todėl, kad antireliginis sąjūdis labai ryškiai matomas tiek gyvenime, tiek televizijos programose.

Mažiau kuriama šeimų ir jos greičiau iš-yra. Tai antimoralinės dvasios šių dienų vi-suomenėje pasekmė. Žmogus gyvenime gali daug ko pasiekti. Tačiau niekas nėra pasie-kiamas be darbo. Kiekvienas žmogus gali pa-siekti savo gyvenime laimės ir sėkmės, bet turi daug dirbti ir prisilaikyti moralinių įstatymų.

Paruošė GEDIMINAS VAKARIS

VILNIUS ŠIANDIEN

Vilnius — daugiatautis miestas. Greta lietuvių gyvena lenkai, rusai, gudai ir žydai.

Sovietinės okupacijos apiplėštas, Vilnius badauja ir kovoja. Mieste atsibastėliai iš rytų pastoviai užpuldinėja ramius jo gyventojus. Šiandien Vilniuje spausdinami po-grindiniai laikraščiai ir lapeliai. Yra taip pat žinoma apie slaptą pasipriešinimą, siekiant sutrukdyti įsigalėti komunistinei tvarkai. Vilniaus lietuviai drąsiai kovoja su okupantu. Jų širdyse gyvi lietuvių literatūros klasiko Maironio žodžiai: "Ko taip nuliūdai? Ko ant krūtinės ašara krinta graudi? Gailiesi amžius didžius atminęs? Praeitį brangią liūdai? Žiūrėk, rytuose aušra jau teka; pabudę paukščiai pagiriais šneka; laikai juk mainos: slėgė pikti. Nušvis kiti Lietuvai mūsų tėvynė!"

Rusai užgrobė visą Vilniaus pramonę. Dalį įrengimų išvežė į Rusiją, o dalį sugadino. Lietuviai savo gimtoje žemėje vadina mi "žemesnės rasės žmonėmis". Partizaninis judėjimas Vilniuje įgavo platų užmojį. Lietuviai partizanai kovojo Gedimino pilies šešėlyje. Vilnius yra lietuvių tautos atgimimo židinys. Vilnius — lietuvių tautos siela ir širdis. Daug mėnesių rusai ruošėsi Vilniaus okupavimui. Seną miestą su storų mūrų sienomis jiems nelengva buvo užimti. Po penkių dienų įnirtingų mūšių Vilnius buvo rusų okupuotas. Prasidėjo vargingas gyvenimas. Atnaujino darbą universitetas, Mokslų akademija ir kitos įstaigos.

Šiandien Vilnius didžiausias Lietuvos

kultūros centras. Vilniuje gyvena, kuria ir dirba apie ketvirtadalis Lietuvos kūrybinės inteligentijos. Vilniuje veikia didelė dalis respublikos aukštųjų ir specialiųjų vidurinių mokyklų. Kasmet vien tik į aukštąsias mokyklas įstoja apie penki tūkstančiai baigusių vidurines mokyklas. Vilniuje yra dvylika muziejų, kuriuos kasmet aplanko apie milijonas žmonių. Išleidžiama vienuolika respublikinių laikraščių, 32 žurnalai, transliuojamos televizijos ir radijo laidos. Veikia dvylika filharmonijos vienetų, ansamblis "Lietuva", universiteto dainų ir šokių ansamblis, operos, baleto, dramos ir jaunimo teatrai. 1965 m. iškilo pirmieji daugiaaukščiai pastatai.

Vilnius gausiai lankomas žmonių: ne tik lietuvių, bet ir iš užsienio. Žmonės kopia į senąją Gedimino pilies kuorą, nuo kurio atsiveria neapsakomi vaizdai. Ten, kur susitinka Neris ir Žeimeną, kalnų kalneliais atbėga Rytų Lietuvos miškai: nuo Dubingių ir Labanoro, Rūdininkų ir Varėnos. Į patį Vilniaus miestą įsilieja šilai, pušynai. Pušys perkopia Sapiegines kalvas ir sustoja prie čiurlenančių Vilnios vandenų. Už Žirmūnų ievynų prasideda Žaliųjų ežerų draustinis, jungiamas Gulbino, Mažojo Gulbino ir Raistelio ežerų. Per vaizdingąją Trinapolį, Jeruzalę, Verkių eglynus jis nuvingiuoja iki Balsio ežero galo.

Vilniečiai, o taip pat ir svečiai, yra labai pamėgę Vingio parką. Jame vyksta įvairūs renginiai ir šventės. Renginiai sutraukia tūkstančius žmonių. Parkas, apjuostas Neries, pakvėpęs sakais ir žolynais, skendi padūmavusiose ūkanose. Jame augę 300-400 metų pušys. Prie Neries kyla aukšti Karoliniškių šlaitai. Po lazdynų, ožeksnių ūksmę pavasarį čia mėlynuoja žibuoklių ežerėliai. Daubose sužysta sniego baltumo plukės. Vilniaus užmiesčio vaizdai yra labai mėgstami tapytojų.

Nedaug Europoje tokių miestų, kaip Vilnius, išsaugojusių subtilų gamtovaizdį. Yra nepakartojamos Antakalnio, Panerių, Pavidonio, Valakampių apylinkės ir Belmonto kalnai. Miestą juosia 32 miško parkai. Vilniuje ir jo apylinkėse šiandien ža-

liuoja 12 tūkstančių hektarų miško parko ir natūralių miškų. Šiems parkams apsaugoti sukurtos Panerių, Naujosios Vilnioj Verkių ir Valakampių girininkijos.

Neryje, Vilnioje žiemoja laukinės antys. Žaliuose ežeruose peri gulbės. Po Verkių apylinkes vaikšto briedžiai, stirnos, o parko pakraštyje, kur upės vandenys skalauja karklynus, gyvena bebrai.

Pabaigai su Maironiu norisi pasakyti: "O, Vilniaus neužmiršk, lietuvi! Čia ne tik-tai kad praeitis, čia tavo irgi ateitis, čia ko-va vedama už būvį. .."

LIETUVOS RUDUO IR VANDENS PAUKŠČIAI

Pliko rudens motyvas vėl virš Lietuvos. Rausta klevai, gelsta tėviškės beržai. Gamta keičia aplinką ir vienaip ar kitaip daro poveikį žmogaus keturkojams ir sparnuočiams bičiuliams. Lietuva visais metų laikais gali pasigirti savo vandens paukščiais — ypatin-gai gražuolėmis gulbėmis.

Kai kas mano, kad vandens paukščiams pakanka vien vandens. Pasižiūrėję po kai kuriuos Lietuvos didžiuosius ir reto grožio ežerus, pastebime juose daug gilaus van-dens, gražius paplūdimius, pakraščių nend-rynus, vandeninius augalus, o paukščių nėra. Išvada — nėra ramybės. Per daug išky-lautojų, kurie išbaido paukščius.

Nėra vandens telkinių, kurie neturėtų prižiūrėtojų. Prižiūrėtojai mano, kad ežerai ir kiti vandens telkiniai skirti žūklei ir po-ilsui. Jie visai pamiršta, kad nuo senų laikų prie vandens gyvena ir paukščiai, kurie lai-komi pilnateisiais vandens plotų gyventojais.

Pastaruoju laiku kolūkiai, įvairios drau-gijos ir net įstaigos, įsirengia sau priklausiančius tvenkinius. Tvenkiniai puošia gyvenviečių aplinką ir vietovei suteikia daugiau patrauklumo. Vandens telkiniai tampa jaukesni, kai juose apsigyvena vandens paukščiai.

Paukščiams privilioti pasitarnauja dirbtinės salos. 1964 m. Kanierio ežere buvo įrengtos kelios dirbtinės salelės. Po kelerių metų jose buvo suskaičiuota 73 įvairių laukinių ančių lizdai. Tilvikiniai paukščiai Kanierio ežere daugiausia apsigyveno dirbti-

nėse salose. 1982 m. garsiam Engūrės ežere, naujose salaitėse, pavasarį suskaičiuota per 100 porų paukščių.

Prieš kelerius metus Alytaus rajono kolūkis Krokialaukio miestelio pašonėje užtvenkė Perškę — įrengė tvenkinį. Šis tvenkinys tapo pripažintas vandens paukščių karalija. Kai kas tvenkinį vadina mažuoju Žuvinto skyriumi. Tvenkinyje daug įvairios augalijos, daug natūralių salelių, o svarbiausia, kad visur seklu. Gausu dugno augalų — paukščiams maisto.

Vasarai praėjus, visos Žuvinte neperinčios gulbės kažkur išskrido. Pustrečio šimto baltasparnių gražuolių paliko gimtąjį ežerą. Jos toli nenuskrido. Per šimtą apsistojo Simno žuvų veisimo tvenkiniuose. Kitas beveik šimtinis pulkas susirado Išlaužo žuvininkystės ūkio tvenkinius. Kitas taip pat gausus būrys — pasirinko Kazlų Rūdos žuvininkystės ūkio vandenį.

Dabar Lietuvoje priskaičiuojama apie tris tūkstančius gulbių. Neperinčios gulbės yra nesėslios. Jos dažnai skraido iš vieno ežero į kitą. Ieško patogių vandens tvenkinių perimvietėms ateičiai.

Gulbės yra žolę lesiantys paukščiai — tikri vegetarai. Žuvų ikrų taip pat neliečia. Minta povandenine augmenija. Mėgsta duoną, bulves, šakniavaisius.

Alytiškių pamėgtoje Gulbynėje, pramoninio rajono buvusiuose durpnyuose, visada gausu laukinių ančių, kragų ir vandens vištelių. Jų būtų dar daugiau, jeigu turėtų kur perėti. Gamtos apsaugos draugijos nariai, jaunieji gamtininkai yra vandens paukščių tikrieji draugai.

RUOŠIAMASI PAGERBTI LIETUVIŲ LAKŠTINGALOS SALOMĖJOS NĖRIES GIMIMO AŠTUONIASDEŠIMTMETĮ

Paminėti šiam įvykiui įvyko respublikinės organizacijos posėdis, kuriam vadovavo rašytojas E. Mieželaitis. Aptartas platus renginio vakaras. Iškilmingi vakarai numatomi Maskvoje, Vilniuje, Kaune, Vilkaviškyje ir kituose miestuose. Vakarai — minėjimai įvyks Salomėjos Nėries vidurinėse mokyklose, kai kuriose poetės vardu pavadintose mokyklose, ūkiuose bei bibliotekose.

ISSPAUSDINTA VINCO KRĖVĖS RINKTINIŲ STRAIPSNIŲ KNYGA

Rinkinyje surinkti įvairių žanrų kritikos tekstai: stambesnės studijos, recenzijos, pagalbinių literatūra mokytojams ir proginių paminėjimų tekstai.

Rinkinys pradedamas K. Korsako ir J. Laukučio straipsniais, marksistiškai įvertinančiais V. Krėvės kūrybinį palikimą. Pirmame rinkinio skyriuje spausdinama V. Mykolaičio-Putino studija apie rašytojo kūrybinį kelią bei dalis A. Zalatoriaus darbo, nušviečiančio V. Krėvės asmenybės bruožus. Į antrą ir trečią skyrių sudėti ypatingesni straipsniai bei jų nagrinėjimas.

Knyga pavadinta "Vincas Krėvė literatūros moksle ir kritikoje". Knygą sudarė J. Laurušas ir redakcinė komisija: J. Baltušis, K. Doveika ir J. Laukutis. Spausdino "Vaga" 1983 m. Knyga turi 344 puslapius.

DEVINTASIS LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ SUAŽIAVIMAS

Suvažiavimas įvyko Vilniuje aptarti penkerių metų Kompozitorių sąjungos veiklą. Per šį laikotarpį Sąjungos narių gretas papildė septyni kompozitoriai bei šeši muzikologai. Šiandien Kompozitorių sąjunga turi 98 narius. Retkarčiais suruošia nemaža reikšmingų renginių. Per penkias suvažiavimo dienas buvo suruošta dvylika koncertų.

TEATRŲ FESTIVALIS

Šių metų pavasarį, po dvidešimt šešerių metų pertraukos, Vilniuje įvyko Lietuvos kultūros ministerijos atgaivintas festivalis, kuris pavadintas "Pabaltijo teatrų pavasaris". Kiekviena respublika konkursui parodė po vieną, o šeiminingai (lietuviai) du vaidinimus. Sekančiais metais festivalis įvyks Rygoje.

POEZIJA TURI TARNAUTI KOMUNIZMUI

Rašytojų sąjungos valdyba priėmė nutarimą, kuriame sakoma, kad poezija turi būti visuomeninė ir žmogiškai jautri. Jos kūrėjai turi puoselėti partiškumo pagrindus ir plėsti ryšius su gyvenimu.

Per pastaruosius trejus metus Lietuvoje išspausdintos 127 poezijos knygos gimtąja kalba.

PAPILDYTAS POETĖS SALOMĖJOS NĖRIES NAMELIS PALEMONE

Daug naujų dalykų įsigijo poetės Salomėjos Nėries prisiminimų muziejus. Jo turtus papildė poetės asmeniniai daiktai: knygos su jos užrašais, nuotraukos, literatūros, muzikos kūriniai apie poetę ir dailės kūriniai. Poetės Salomėjos muziejuje šiandien saugojama daugiau kaip puspenkto tūkstančio jos likusių prisiminimų.

Muziejus įkurtas Palemone, namelyje prie marių, kuriame poetė Salomėja Nėris su šeima gyveno nuo 1936 m. rudens iki karo pradžios. Čia ji parašė daugiausia savo eilėraščių. Steigiant muziejų, buvo stengiamasi išsaugoti aplinką, kurioje gyveno ir kūrė poetė. Darbo kambaryje paliko tas pats rašomasis stalas, prie kurio ji praleido šimtus valandų.

Pirmame aukšte paroda pasakoja apie poetės gyvenimą ir kūrybą. Čia surinktos visos poetės nuotraukos, kuriose matosi jos gyvenimas nuo vaikystės iki paskutiniųjų gyvenimo dienų. Čia iškilmingai išstatytas pirmasis poetės eilėraščių rinkinys "Anksti rytą", išleistas Kaune 1927 m. Muziejus įkurtas 1961 m., kurį jau aplankė pusė milijono žmonių.

ŠIMTAS DOROVĖS SĄVOKŲ

Leidykla "Mintis" išspausdino Vincento Žemaičio knygą "Dorovės sąvokos", kuri susilaukė didelio skaitytojų susidomėjimo. Knygoje aprašyta daugiau kaip šimtas pagrindinių dorovės sąvokų. Sąvokos knygoje surašytos alfabetine tvarka.

Knyga skirta jaunimui — studentams, vyresniųjų klasių mokiniams ir dirbantiems jaunuoliams. Knyga naudinga ir įdomi mokytojams bei profesoriams. Knygos autorius Sakalas Janavičius.

POETAS ZIGMAS GĖLĖ (GAIDAMAVIČIUS)

Praeitą pavasarį sukako devyniasdešimt metų, kai gimė Zigmas Gėlė. Tą dieną poeto tėviškėje Naisiuose (Šiaulių raj.) įvyko literatūros vakaras, kuriame buvo paskelbtas Šiaulių rajono kolūkio "Už taiką" Z. Gėlės literatūrinės premijos laureatas. Premija atiteko Vilniaus jaunųjų rašytojų sąjungos nariui V. Braziūniui.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas—PROF. PETRAS JONIKAS

KALBOS TAISYMAI

klausti ką ar klausti ko? Su veiksmažodžiu *klausti* galima vartoti kilmininką arba galininką, pvz.: *Paklausk tėvo (tėvą), ar bus rytoj namie. Aš tavęs (tave) jau daug kartų klausiau, kada mane aplankysi. Vis dėlto dažnai geriau vartoti galininką, nes, vartojant kilmininką, gali būti neaiškumu ar dviprasmiškumų. Pvz.: Aklas aklo kelio klausė. Čia neaišku, ar aklas klausė, kad kitas aklas žmogus jam kelią nurodytų, ar jis klausė kažkokio "aklo kelio". Šio neaiškumo nebus, jei pavartosi galininką: Aklas aklą kelio klausė.*

koks tai nevartotinas vertinys — *kažkoks, kažin koks*: *Vakar buvo aėjęs koks tai* (— *kažkoks*) *nepažįstamas žmogus. Ir kiti panašūs žodžiai su tuo "tai" yra rusybės, pvz.: kas tai, kuris tai, kaip tai ir kt. Mes galime išsiversti be jų, vartodami kažkas, kažkuris, kažkaip ir pan. Žinoma, tai galima vartoti tokiais atvejais: Kas tau tai pasakė? Nežinau, kaip tai suprasti.*

košmaras. Šis žodis daugelio yra klaidingai vartojamas *netvarkos, sąmyšio* reikšme. Pvz.: *Mokytojas, įėjęs į klasę, baro vaikus: "Koks čia košmaras — visur primėtyta popierių, suolai netvarkingai sustatyti, keliate triukšmą.."* Tame susirinkime buvo tikras košmaras: visi kalbėjo, ginčijosi, šaukė, nekreipė jokio dėmesio į pirmininką. Šiuose sakiniuose, be abejo, reikėtų vartoti ne žodį *košmaras*, bet *netvarka, sąmyšis*. Žodžio *košmaras* reikšmė yra visai kitokia. Jis

yra kilęs iš prancūzų *cauchemar* ir mūsų žodynuose paprastai yra taip verčiamas: *baisus sapnas, slegiantis regėjimas, slogutis; perkelta prasme — baisus, slegiantis diktas*. Anglai jį verčia žodžiu *nightmare*, vokiečiai — *boeser Traum, Alpendruecken*, ispanai — *pesadilla*. Štai keli taisyklingo šio žodžio vartojimo pavyzdžiai: *Savo kalėjime praleistus metus prisimenu kaip klaikų, baisų košmarą. Prisiminęs tą mane neseniai slėgusį košmarą, drebu iš baimės. Tas įvykis man buvo žudantis košmaras.*

kreipti dėmesį kam — *kreipti dėmesį į ką*: *M e s per mažai dėmesio kreipiame jaunimo auklėjimui (=į jaunimo auklėjimą).*

kultūriniai priev. — *kultūriškai*: *Reikėtų daugiau susirūpinti kultūriniai (= kultūriškai) atsilikusiais kraštais.*

lageris yra žodžio *stovykla* sinonimas, bet dabar po liūdnei pagarsėjusių komunistų bei nacių darbo ir koncentracijos lagerių šis žodis įgijo neigiamą atspalvį, todėl šia neigiama prasme jis dabar ir tevartojamas. Tad jeigu dabar, užuot sakę *skautų stovykla*, pasakytume *skautų lageris*, reikėtų suprasti, kad toje stovykloje skautai yra engiami ir kankinami. Bet šį skolinį iš vokiečių kalbos mes buvome įpratę vartoti.

lai yra tarmiškas žodis, tad bendrinėje kalboje geriau vartoti *tegu* ar *tegul*. *Lai (= Tegul) jis sau eina, iš kur atėjęs.*

laikė pamokos, pietų, pokalbio, posėdžio nevert. vertiniai — *per pamoką, per pietus, per pokalbį, per posėdį* arba *pamokos, pietų, pokalbio, posėdžio metu*.

laikas nuo laiko nevert. vertinys — *kartais, retkarčiais, tarpais*: *Laikas nuo laiko (= Retkarčiais) jis mus vis aplanko. Laikas nuo laiko (= Kartais, retkarčiais, kartkartėmis) reikia patikrinti sveikatą.*

laiko bėgyje nevert. vertinys — *ilgainiui, su laiku*: *Laiko bėgyje (=ilgainiui) patyrėme daug įdomių dalykų. Laiko bėgyje (= Ilgainiui, su laiku) labai pasikeitė miesto išvaizda.*

laikyti — nevert. reikšmė "manyti, būti tos nuomonės": *Laikau (= Manau), kad jis yra tinkamas šiam darbui. Daugu-*

mas laiko (= yra tos nuomonės), kad jis tų pareigų gerai neatliks.

laiko reiškimas. Nors laikui reikšti mes turime galininką, vietininką ir prielinksni per su daiktavardžiu, bet daug kas dabar yra labai įpratę šiam tikslui vartoti žodį *metu*. Pvz.: *Tai buvo karo metu. Pamokų metu reikia ramiai sėdėti. Aš ten buvau praėjusios vasaros metu.* Žinoma, šie sakiniai yra visiškai taisyklingi, bet juos galima ir kitaip išreikšti: *Tai buvo per karą. Per pamokas reikia ramiai sėdėti. Aš ten buvau praėjusią vasarą.* Šie pasakymai yra gyvesni, aiškesni ir trumpesni. Vietoj jų vartojant tik konstrukcijas su *metu*, skurdinama mūsų kalba.

laikotarpyje — per tam tikrą laiką, tam tikru laiku, laikotarpiu: *Manau tai atlikti trijų savičių laikotarpyje* (= per tris savaites, trijų savičių laikotarpiu). *Tai įvyko šių metų laikotarpyje* (= šiais metais).

lengva atletas — lengvaatletis,

liesti — nevert. reikšme “būti labai susijusiam, būti skirtam kam nors”: *Sis klausimas liečia paskutiniuosius įvykius* (= yra apie paskutiniuosius įvykius). *Naujausias rašytojo veikalas liečia mūsų istoriją* (= yra apie mūsų istoriją, skirtas mūsų istorijai). *Tai manęs neliečia* (= *Tai nėra apie mane, aš nieko bendra su tuo neturiu*).

Taip pat yra nevertotini pasakymai *kas liečia* ir *reikalas liečia*: *Kas liečia mane* (= *Dėl manęs*) *tai būk visiškai ramus. Kas liečia šį klausimą* (= *Dėl šio klausimo*) *norėčiau pasiginčyti. Kai reikalas liečia* (= *Kai kalbama apie*) *mus paims, tai viskas kitaip atrodo. Kai reikalas liečia rūpinimąsi sveikata* (= *Kai būtina, svarbu rūpintis sveikata*), *tai nesigailime nei laiko, nei pinigų. Čia reikalas liečia visai ką kita* (= *Čia kalbama visai apie ką kita*).

Kolūkietis, grįžęs iš darbo, užklupo savo žmoną, besimylinčią su politruku. Vyrelis kaip žaibas išbėgo iš kambario ir, po kelių valandų sugrįžęs, sako savo palaidūnei žmonai:

— Tu man padarei didelę gėdą, bet aš atsikeršydamas nutariau tau padaryti dar didesnę gėdą — įsirašiau į partiją!

Skęstantis šaukia pagalbos:

— Gelbėkit, aš nemoku plaukti!

Praeivis jam sako:

— Ko gi dabar šauki visa gerkle? Aš taip pat nemoku plaukti, bet dėl to nešaukiu.

Motina mato savo mažą sūnelį, sėdintį kieme ir kažką kišančį į burną. Atrodė, lyg tai būtų varliukė.

— Ką gi tu ten darai? — klausia nusigandusi.

— Mėsą valgau.

— Kas ją tau davė?

— Pati prišoko.

Vienas “geras katalikas” per išpažintį giriasi kunigui, kad visą amžių buvęs pavyzdingas ir gyvenęs pagal visus tikėjimo reikalavimus. Kunigas, jį pertraukęs, paklausė:

— Ar esi tikras, kad iš tikrųjų toks esi?

— O, taip, — atsakė žmogelis.

— Na, o artimo ar neskriaudi? Ar skolas sąžiningai grąžini? — užklausė kunigas.

— Bet, kunige, juk čia ne tikėjimo, o biznio reikalai, — pasiteisino “geras katalikas”.

*

Kartą pas popiežių į privačią audienciją atvyko vienos parapijos klebonas. Popiežius jam pasiūlė cigaretę.

— Jūs Šventenybe, šitos ydos tai aš dar neturiu.

— Jeigu tai būtų yda, tu tikriausiai turėtum, — atsakė popiežius.

■ Lietuvoje išleistas šv. Kazimiero jubiliejinis medalis, sukurtas dail. Žukausko. Medalio vienoje pusėje šv. Kazimiero atvaizdas su parašu: “Šventasis Kazimieras, Lietuvos globėjas, 1484-1984”. Antroje pusėje iškalti šv. Kazimiero pamėgtos giesmės žodžiai: “Ausk Marijai rožių giją, mano siela nerami. Skelbk gerumą, prakilnumą ilgesinga širdimi”.

Daktaras rimtai įspėja girtuoklį pacientą:

— Ar nežinai, kad nuo girtuokliavimo kasmet žūsta tūkstančiai amerikiečių?!

— Bet juk, daktare, aš nesu amerikietis, o lietuvis!

Škotas į povestuvinę kelionę vienas nuvyko prie Niagaros krioklių.

— O kur tavo žmona? — paklausė kitas turistas.

— Aš ją palikau namie, nes ji jau čia yra buvusi prieš porą metų.

Tėvas skundžiasi sūnui:

— Būčiau prigėręs, jeigu vienas vyras nebūtų manęs išgelbėjęs.

— Bet juk, tėveli, tu esi labai geras plaukikas...

— Taip, bet ten buvo užrašas: "Plaukioti draudžiama".

Kišėnė, eidamas pro laikraščių kioską, pasakė savo draugui:

— Palūkėk valandėlę, aš užeisiu nusipirkti madų žurnalą.

— Kam gi jis tau reikalingas? — paklausė nušėkęs draugas.

— Noriu sužinoti, kur naujų madų drabužiuose bus įsiūtos kišenės.

Australijoje, Sidny mieste, vagys pavogė greitosios pagalbos automobilį, nulupo ženklus, nudažė ir pardavė policijai.

Vagišius, patekęs į teismą, savo gudraus advokato dėka buvo išteisintas. Advokatui paklausus, ar jis patenkintas jo gynyba, vagišius atsakė:

— Gynyba esu patenkintas, bet, jeigu būčiau žinojęs, kad aš nekaltas, tai nebūčiau samdęs advokato.

Girtas žmogelis trinasi prie durų, negalėdamas jų atrakinti. Jam sako praeivis:

— Duokite raktą, aš atidarysiu.

— Ačiū. Verčiau jūs palaikykite namą, kad nesvyruotų.

Vaikų darželio vedėjai maža mergytė, pasigyrusi, kad vakar gavo mažą broliuką, džiaugdamasi pasakė:

— Prašau ateiti jo pasižiūrėti, pamatysite, koks gražus!

— Labai ačiū, bet aš palauksiu, kol mamytė pasveiks. Gerai?

— O, prašau nebijoti, nes tai nėra užkrečiama!

Trumpai iš visur

■ Lida Vaščenko, kuri su savo šeima 5 metus išbuvo JAV ambasadoje Maskvoje, reikalaujama išleisti į vakarus, badavo 28 dienas ir vėliau drauge su kitais savaisiais buvo išleista į JAV. Dabar ji "National Catholic Register" papasakojo apie tikinčiųjų priespaudą Sovietų Sąjungoje. Be kitko pasakojo, kaip ji vienu metu paėmė auginti dar gyvą išlikusį po aborto kūdikį, išimtą septintame mėnesyje. Berniukas sveikai augo, bet po keleto mėnesių komunistų pareigūnai patyrė, kad vaikutis auginamas krikščionės. Jį atėmė. Po mėnesio jis mirė. Išgirdusi, kad su juo buvo daryti kažkokie mediciniški eksperimentai, Lida surado jo kapą, iškasė ir rado žymių, kad jis mirė ne sava mirtimi. Jį krikščioniškai palaidojo.

■ JAV Katalikų universiteto sociologui Dean R. Hoge vadovaujant, pravesta studija nustatė, kad svarbiausios pašaukimų į kunigystę sumažėjimo priežastys yra: nepakankamas tėvų skatinimas ir ugdymas ta kryptimi, celibato prievolė, dabartinės kartos vengimas visam amžiui įsipareigoti, mažėjimas pagarbos kunigams, nepakankamos pačių kunigų pastangos ugdyti pašaukimus.

■ Nauju Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininku, vieton išvykusio į Floridą dr. K. Šidlausko, metiniam suvažiavimui, spalio 26 d. Čikagoje išrinktas Teodoras Blinstrubas.

■ Alkoholikų ir su alkoholiu surištų ligų gydymas JAV-se 1980 metais kainavo 10,8 milijonų dolerių. Tokį dr. R.G. Niven, šios šakos specialisto, apskaičiavimą paskelbė JAV gydytojų biuletenis "AMA News".

■ Adv. Saulius Kuprys, Katalikų federacijos pirmininkas, buvo Vašingtono pakviestas dalyvauti JAV valdinėje delegacijoje, vykusioje į Portoriką sutikti ten atvykstančio popiežiaus.

■ Popiežius Jonas Paulius II savo 24-je kelionėje į užsienį spalio 10-13 d. visų pirma sustojo Ispanijoje, Saragošoje. Toliau vyko į San Domingo, kur kartu su Pietų Amerikos vyskupais pradėjo devynių metų programą, ruošiant 500 m. sukakties minėjimą nuo krikščionybės pradžios Naujajame Pasaulyje. Krikščionybė Amerikoje prasidėjo su Kristopo Kolumbo atkeliavimu. Savo kalbose popiežius pareiškė susirūpinimą Centro Amerikos problemomis, pasmerkė smurto veiksmus, socialinį neteisenumą, ginklavimąsi. Įspėjo Pietų Amerikai nepriesti naujų kolonializmo formų. Septynioms valandoms sustojo San Juan mieste, Portorike. Miesto aikštėje celebravo mišias, į kurias buvo susirinkę per 600.000 žmonių.

■ Daugiau kaip 60 medicinos ekspertų Vašingtone pasirašė dokumentą, smerkiantį negimusius kūdikių žudymą ir skelbiantį, kad žmogaus gyvybė prasideda nuo pat apvaisinimo pradžios.

■ Kard. J. Bernardin sutiko dalyvauti Lietuvių katalikų federacijos tarybos suvažiavime lapkričio 23 d. Jaunimo centre, Čikagoje.

■ Lietuvos bažnyčių ketvirtas tomas, apimęs Panevėžio vyskupiją, jau išėjo iš spaudos. Dabar Br. Kviklys baigia ruošti paskutinį Lietuvos bažnyčių tomą apie Kaišiadorių vyskupiją. Popiežius labai vertindamas šį darbą, Br. Kviklį apdovanojo specialiu žymeniu.

■ Lenkijos vyskupai iškilmingomis pamaldomis Balstogėje spalio 14 d. užbaigė šv. Kazimiero mirties 500 m. sukakties minėjimą.

■ Šv. Tėvas pagyrė prel. V. Mincevičių, kad jis parūpino vertimą į italų kalbą N. Sadūnaitės atsiminimų ir kitų lietuvių katalikų pogrindžio leidinių.

■ Ekvadoro kun. Miguel Febres Cordero, miręs beveik prieš 75 m., krikščioniškųjų brolių vienuolio narys, spalio 21 d. popiežiaus paskelbtas šventuoju. Jis buvo poetas, kalbininkas, mokytojas. Teturėjo 38 m. amžiaus, kai buvo išrinktas Ekvadoro nacionalinės akademijos nariu. Parašė daugiau kaip šimtą poezijos, kalbotyros, literatūros istorijos, filosofijos knygų, o taip pat katekizmų.

■ JAV-se yra daugiau kaip 400 įvairių protestantų atmainų — jų Bažnyčių.

■ Dvi netekėjusios merginos, 19 ir 20 metų, kurios savo kūdikius buvo atidavusios įsūnyti ir pasirašiusios atitinkamus dokumentus, po kai kurio laiko norėjo juos vėl atgauti ir pačios auginti. Forth Worth teismas jų prašymo nepatenkino. Bijomasi, kad davus galimybę atsiimti, galėtų sugriūti visa įsūnijimo sistema, kuri yra būtina.

■ Lenkijoje buvo pagrobtas uolus laisvojo darbininkų sąjūdžio — Solidarumo gynėjas kun. Jerzy Popieluszko. Jį pagrobė komunistinės Lenkijos pareigūnai ir tardomi prisipažino jį nužudę. Jo lavonas rastas tvenkiny. Tose apylinkėse buvo ir daugiau laisvosios darbininkijos vadovaujančių asmenų grobiama ar kitaip persekiojama.

■ Nauju Bellevillės, IL, vyskupu popiežius paskyrė Mundelein seminarijos rektorių kun. James Keleher. Buvęs vyskupas John Wurm mirė balandžio mėnesį.

■ Čikagoje yra 37 parapijos, kuriose gyvena nuo 1000 iki 8000 lenkų kilmės katalikų, įskaitant ir gimusius iš mišrių šeimų.

■ Kardinolas J. Bernardin kun. J. Šarauską paskyrė Čikagos arkivyskupijoje gyvenančių lietuvių sielovados koordinatoriumi.

■ L. Dambrauskas, jau dešimtį išlaikytas okupantų kalėjime, vėl nuteistas 3½ m. kalėti ir 2 metams ištėmimo. Tai aukšto išsilavinimo žmogus, chemijos kandidatas. Gimęs 1921 m.

■ Amerikos lietuvių krikščionių demokratų sąjunga įstojo į Amerikos Lietuvių Tarybą, tapdama 14-ta centrine organizacija, įsijungusia į Altą.

■ Balfo 40 m. veiklos minėjimas įvyko Čikagoje lapkričio 4 d., Jaunimo centre.

■ Austrijoje lankėsi delegacija iš okupuotos Lietuvos. Jai vadovavo kultūros ministras Jonas Bielinis ir gydytojas Adolfas Berūkštis. Juos aplankė Krikščionių solidarumo internacionalo atstovai ir įteikė dvi peticijas. Viena peticija kreipėsi į kultūros ministrą Bielinį, prašant sudaryti sąlygas, kad būtų leista kiekvienai Lietuvai šeimai parūpinti Šv. Raštą ir kiekvienam katalikui maldaknygę, taipgi katalikams leisti turėti bent vieną savaitraštį. Prašė leisti Kauno kun. seminarijai pasiųsti bent tūkstantį teologijos veikalų, aprūpinti religinėm knygom parapijas. Prašė leisti veikti kun. seminarijoms Telšiuose, Vilkavišky. Prašė grąžinti katalikams Vilniaus katedrą ir bažnyčią Klaipėdoje, nereikalauoti nuomos už bažnyčias, nes jas pasistatė patys tikintieji, leisti statyti bažnyčias naujuose kvartaluose, nekliudyti jaunimui dalyvauti bažnytiniuose choruose, saugoti kryžius nuo naikinimo, nedrausti procesijų, leisti veikti vienuolynams, grąžinti laisvę kun. A. Svarinskui, kun. S. Tamkevičiui, J. Bieliauskienei, V. Petkui, B. Gajauskui. Vilniaus ligoninės direktoriui dr. Berūkščiui įteiktoje peticijoje prašė suteikti galimą mediciniską pagalbą V. Petkui ir B. Gajauskui; priminė Vilniaus psichiatrinėje ligoninėje kančinamą P. Lukoševičių ir dr. A. Statkevičių. Peticijų turinį plačiai paskelbė Austrijos spauda.

J. Pr.

EKSKURSIJA Į BRAZILIJĄ

Galutinai nutarėme ateinančiais metais ruošti ekskursiją į Braziliją — į Rio de Janeiro miestą. Iš ten bus galima susiorganizuoti įvairias ekskursijas.

Išvykstame 1985 m. balandžio mėn. 11 dieną. Ekskursija tęsis dvi savaites. Kaina iš Čikagos — nuo 791 dol., iš Niujorko — nuo 653 dol., neįskaitant maisto, kuris Pietų Amerikoje nėra brangus.

Tai tikrai labai pigu. Tačiau visiems patariame imti šiek tiek brangesnius viešbučius, kuriuose duos ir pusryčius. Imant šiuos geresnius viešbučius, kaina padidės maždaug 150 dol.

Jau dabar patariame registruotis šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Ave., Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

1984 METŲ “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS

ĮVAIRŪS STRAIPSNIAI

ANNO DOMINI — Andrius Valevičius, S.J.....	1
ŠVENTASIS KAZIMIERAS — Vincentas Liulevičius	3, 39
DŽIAUGSMINGAI VIEŠPATIES VARDU — Antanas Saulaitis, S.J.....	7
KRIKŠČIONIO SĄJUNGININKAS — Anicetas Tamošaitis, S.J.....	13
BŪTI PANAŠIAM Į KRISTŲ - Chiara Lubich	16
POLITIKA AR KULTŪRA? — Juozas Vaišnys, S.J.....	37
MELDIMASIS GALVA IR ŠIRDIMI - Anicetas Tamošaitis, S.J.....	42, 75, 119
“VIEŠPATIE, GELBĖK MUS, ŽŪVAME” — Sibiro Tremtinė	45
PARODYKITE ATSIVERTIMO VAISIŲ — Chiara Lubich	46
JĖZAUS DRAUGAI — Antanas Saulaitis, S.J.....	47
ROMOS ŠIOKIADIENIAI — A. S.....	52
PASAULIO PRASMĖ — Aleksandras Mauragis	53
APGAVIKAS ALKOHOLIS — Juozas Kriaučiūnas	58
ŠV. KAZIMIERAS — PAVYZDYS IR ĮKVĖPIMAS — Juozas Vaišnys, S.J.....	73
SIŲSTI Į PASAULĮ — Antanas Saulaitis, S.J.....	78
VISUS PATRAUKSIU - Chiara Lubich	82
KIEKVIENAS KURIAME SAVO CIVILIZACIJĄ — Kun. Jonas.....	84
SKAUSMUOSE GIMUSIOS TAUTOS KRAŠTE - Henrikas Stasas	87, 122, 153, 195
RŪKYTI — NAIKINTI SVEIKATĄ - Dr. Juozas Kriaučiūnas	94
JAI DAUG ATLEISTA - J. E.....	109
GRAŽIAUSIAS MŪSŲ TAUTOS ŽIEDAS — A. Kalnius	111
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ LAIKŲ KUNIGAS — Andrius Valevičius, S.J.....	116
SUSITAIKINK SU BROLIU - Chiara Lubich	118
KARAS AR TAIKA? — P. Daugintis, S.J.....	129
ATVIRAS LAIŠKAS ŠVENTAJAM TĖVUI — Jonas Kidykas, S.J.....	147
UŽUOT KEIKUS TAMSĄ ... — Dalia Staniškienė	148
AR IŠ TIKRŲJŲ VISKAS NUSPRESTA? — Andrius Valevičius, S.J.....	150
VYKDYTI JO VALIĄ — Chiara Lubich	152
PAKALBĖKIME APIE MOTERIŠKAS PAVARDES — Danutė Bindokienė	158
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ — Red.....	162
TIKROJO TĖVO ATVAIZDAS — Danutė Bindokienė	181
EVANGELIJOS PRO ISTORIKO AKINIUS — Anicetas Tamošaitis, S.J.....	184
PADARĖME, KĄ TURĖJOME PADARYTI — Chiara Lubich	187
MEDITACIJOS — Aleksandras Kelmietis	188
KOKS TURĖTŲ BŪTI ŠIŲ LAIKŲ KUNIGAS — Birutė Kožicienė	190
JĖZUS TEBEGYVENA DABAR - Kari Rahner, S.J.....	191
RANKOS - A. S.	193
SPORTAS RELIGINIU POŽIŪRIU — Juozas Vaišnys, S.J.....	217
KAS TIKI — DARYS STEBUKLUS — Chiara Lubich	220
KANDIMAS IŠ PASALŲ — Juozas Vaišnys, S.J.....	223
KATALIKIŠKASIS LIBERALAS — J. Kidykas, S.J.....	227
MODERNI MAIŠALIENĖ - Kun. Jonas	232
ŠV. KAZIMIERO ŽYGIS Į VENGRIJĄ — Kun. Kazimieras Vaičionis	238
DVI TAUTOS ŠVENTĖS — A. Tyruolis	253
ŠV. KAZIMIERO LIGA IR MIRTIS — Kun. Kazimieras Vaičionis	256

JĖZAUS ISTORIŠKUMO KLAUSIMU - P. Daugintis, S.J.	260
AR TAI TIKRAI LIETUVOS TRADICIJOS? — Danutė Bindokienė	265
NE PASMERKTI, BET GELBĖTI — Chiara Lubich	268
SEKSAS — DOVANA IR UŽDAVINYS — Kun. Jonas	269
PAŠAUKIMAI IR PAŠAUKTIEJI — Sesuo Ona Mikailaitė	289
KAS IŠPAŽINS ... — Chiara Lubich	297
DU DIDIEJI KELIAI — Juozas Prunskis	298
ĮGYVENDINKIME SAVO GERUMĄ — V. Bagdanavičius	299
MEDITACIJOS — Aleksandras Kelmietis	301
PERSIVALGYTI NESVEIKA IR NEKRIKŠČIONIŠKA — Dr. Juozas Kriaučiūnas	302
GARBĖS IR PADĖKOS GIESMĖ — Bruno Markaitis, S.J.	325
ADVENTAS - Vincas Kolyčius	329
VĖLINĖS — Alė Rūta	330
ŠVENTIEJI IR VĖLINĖS — A. D.	331
VISKAS IŠEINA Į GERA ... — Chiara Lubich	331
DIDYSIS STEBUKLAS - Aleksandras Mauragis	332
NAUJASIS LIETUVIU VYSKUPAS — A. Saulaitis, S.J.	333
JĖZAUS DIEVIŠKUMAS — P. Daugintis, S.J.	335, 366
PERSIJOS BAŽNYČIA — RYTŲ KRIKŠČIONIJOS CENTRAS — John Stevart	342
UŽUOT KEIKUS TAMSĄ... — Aldona Bielskienė	348
KRISTUS. KOMERCIJA IR KALĖDOS — Danutė Bindokienė	361
KALĖDŲ PRASMĖ ŠIANDIEN — A. D.	364
KĄ PADĖS ŽMOGUI. . . — Chiara Lubich	365
BRAZDZIONIS IR ČIURLIONIS — Bruno Markaitis, S.J.	372
KOKĮ AŠ NORIU MATYTI KUNIGĄ — K. Garuckas, S.J.	373
DEIMANTAS IŠ GRANITO — Henrikas Stasas	374

ŠEIMA

AR PASTEBĖJOTE, KOKIAME PASAULYJE GYVENAME? — Kun. Jonas	17
JIS APVYLĖ MANO VIENUOLIŠKĄ MEILĘ — Vytautas Kasniūnas	21, 62, 97
KODĖL JŪS TIKITE? - Kun. Jonas	59
VĖŽYS, ŠIRDIS, MEILĖ ... — Vytautas Kasniūnas	134, 169, 241, 304, 349, 383
SKAUSMAS. VAIKAMS NUKLYDUS — P. Daugintis, S.J.	164
TIKĖJIMAS PRASIDEDA ŠITAIP — Kun. Jonas	166
MANO VAIKAS — Mama	202
DIEVO ĮTAKA KIEKVIENAM ŽMOGUI — Kun. Jonas	203
VIS TIE VARGŠAI TĖVAI KALTI — Juozas Vaišnys, S.J.	276
ŽODŽIUI ĮSIKŪNIJUS — Kun. Jonas	379

JAUNIMAS

KURIUO KELIU PASUKTI? — Redaktorius	25
Į KĄ KREIPTI DĖMESĮ, RENKANTIS PROFESIJĄ — Z. Jūraitė-Šelmienė	172
MERGAITĖMS NEAPSIMOKA SIEKTI PROFESIJŲ — Snieguolė Zalatorė	205
KAIP LIETUVIŲ SPAUDĄ PADARYTI JAUNIMUI ĮDOMESNĘ — Rima Navickaitė	206
MERGAITĖMS NEAPSIMOKA SIEKTI PROFESIJŲ. . . — Ramona Steponavičiūtė	242

KAS MAN TIKĖJIME MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA — Snieguolė Zalatorė	281
KAS MAN TIKĖJIME MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA — Aleksandra Gražytė	308
MERGAITĖMS NEAPSIMOKA SIEKTI PROFESIJĄ . . . — Danutė Račiūnė	309
KAIP LIETUVIŠKĄ SPAUDĄ PADARYTI ĮDOMESNĘ — Auris Jarašiūnas ir Tauras Radvenis	311
KAS MAN TIKĖJIME MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA — Gailė Eidukaitė	351
VINCAS - Audrė Budrytė	352
KAS MAN TIKĖJIME MALONIAUSIA IR SUNKIAUSIA — Živilė Tomkutė	385
Į KĄ KREIPTI DĖMESĮ, RENKANTIS PAŠAUKIMĄ AR PROFESIJĄ — Aušra Jasaitytė	385

KNYGOS

DIEVAS IŠĖJO IEŠKOTI PAKLYDUSIO ŽMOGAUS — Nina Gailiūnienė	26
“VĖJAS IŠ RYTŲ” — A. R.	29
K. GRIGAITYTĖS “TYLOS DOVANA” — Alė Rūta	101
PREMIJUOTAS ALĖS RŪTOS ROMANAS - Jurgis Gliuda	246
RAIBOS AGAVOS - A. T.	283
“MAŽŲJŲ DIENOS” MAŽIEMS IR DIDELIEMS — Nijolė Jankutė	312

EILĖRAŠČIAI

ZENTA TENISONAITĖ	57
JONAS GUTAUSKAS	83
ADA KARVELYTĖ	115
FELIKSAS BREIMERIS	145
POEZIJA IŠ LIETUVOS	161,259,319,328
ŽIVILĖ JURAITĖ	189
J. EICHENDORF	222
A. P. BAGDONAS IR KLEMENSAS JŪRA	296
BERNARDAS BRAZDŽIONIS	370

TĖVYNĖJE	30, 65, 102, 138, 173, 208, 244, 286, 313, 353, 387
KALBA	33, 69, 105, 136, 176, 212, 248, 284, 320, 355, 390
ŠYPSULIAI	70, 106, 140, 178, 214, 250, 321, 391
ATGARSIAI	142, 213, 356

TRUMPAI IŠ VISUR — visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

“Laiškai lietuviams” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S.J. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Tel. 737-8400.

“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” KONKURSAS

Skelbiame XXVI straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui.

Suaugusiems siūlomos šios temos: 1. **Mūsų išeivijos religinio ir tautinio gyvenimo skersinis pjūvis** (angl. cross-section). 2. **Dėl ko šeimos skiriasi?** 3. **Pavyzdžio reikšmė ir galia.**

Jaunimui (iki 30 m. amžiaus) skiriamos temos: 1. **Moterų kova už lygias teises.** 2. **Dėl ko jaunimas nutolsta nuo religijos?** 3. **Iš kur kyla vaikų nesusipratimai su tėvais?**

Suaugusiųjų straipsniai turi būti ne ilgesni kaip 10 mašinėlė rašytų puslapių, o jaunimo — ne mažiau kaip du mašinėlė rašyti puslapiai (bet pageidaujama ir ilgesnių). Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu ir kartu su straipsniu į voką įdedamas uždaras vokelis su tikrąja autoriaus pavarde, adresu ir telefonu. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki kovo mėn. 15 dienos. Laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” renginyje gegužės mėn. 5 dieną.

Suaugusiems numatytos tokios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 80 dol., IV — 70 dol. Jaunimui: I — 100 dol., II — 80 dol., III — 70 dol., IV — 50 dol. Vertinimo komisija, reikalui esant, gali ir kitaip paskirstyti premijas.

Premijų mėcenatai: Juozas Vembrė — 200 dol., Jonas Veselka — 150 dol., Elena Antanaitienė — 100 dol., Ona Požarniukaitė — 100 dol., Veronika ir Jurgis Janušaičiai — 100 dol., Stefanija Rudokienė — 50 dol.

Nuoširdi padėka “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” rėmėjams

17 dol. auoko A. Grigaliūnas.

15 dol. auoko prel. Audrius Bačkis.

14 dol. auoko T. Vildžius.

Po 10 dol. auoko: S. Buškus, P. Karosas.

9 dol. auoko J. Skrinska.

8 dol. auoko A. Kaspariūnas.

Po 7 dol. auoko: A. Bailey, O. Damienė.

Po 6 dol. auoko: R. Trakimavičius, A. Senkus.

Po 5 dol. auoko: I. Smieliauskienė, S. Plenienė.

Po 4 dol. auoko: M. Galeckas, L. Baltrušaitienė, D. Polikaitis, J. Žukas-Gliaudelis, P. Janulis, V. Sinkevičius, J. Kabliauskienė.

Po 2 dol. auoko: B. Kazlauskienė, V. Šilas, P. Petkelienė, O. Rimkus, J. Vaidotas, F. Jurjonienė, S. Vėbras, J. Leiberis, F. Krumplis, A. Vaičaitis, O. Burneikienė, S. Januška, A. Mačiukienė, L. Zurlis, K. Daknevičienė, J. Budreika, L. Krajauskas.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nėkalto Prasiđėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.